

REVISTA MUSICAL CATALANA

SUMARI

Notes històriques sobre la música religiosa en la Parròquia de Sant Just i Sant Pastor de la ciutat de Barcelona (continuació), Francesc Baldelló, Pvre. — Observacions a una "Organologia", Joan M. Thomàs, Pvre. — Als germans de França amb motiu del monument dedicat a Déodat de Séverac, Lluís Millet. — Des de Madrid, Josep Subirà. — Des de Roma, Vice-Viñas. — Premis Musicals Concepció Rabell i Cíbilis, Vda. Romaguera: II Concurs, Any 1921. Veredictes. III Concurs, Any 1924. Cartell. — Cançoners Populars de Catalunya. Cartell. — Orfeó Català: Homenatge al Mestre Pujol. Primer centenari de la naixença de J. A. Clavé. Centenari de la primera audició de la Novena Simfonia de Beethoven. Sessió en honor del Mestre Ravel. Dos valuosos donatius. — Catalunya: Barcelona, Badalona, Sabadell. — Bibliografia. — Noves. — Necrologia.

:: :: BUTLLETÍ DE
L'ORFEÓ CATALÀ

Any XXI: Núms. 245-246

:: :: Maig-Juny 1924

Revista Musical Catalana

Butlletí mensual de l'Orfeó Català

BARCELONA

REDACTORS EN CAP

FREDERIC LLIURAT — JOAN SALVAT

Secretari de la Redacció: JAUME MARTI I MARULL

PRINCIPALS COL·LABORADORS

Higini Anglés, prev.—Josep Barberà.—Giulio Bas.—Pascual Boada.—Joan Borràs de Palau.—Lluïsa Bosch i Pagès.—J. Cabot Rovira.—J. Rafel Carreras.—Gabriel Castellà i Raich.—Eusebi Clop, O. F. M.—Henri Collet.—Eduard L. Chavarri.—Josep M. Comella.—Miquel Domènech i Español.—Josep Fabre.—Josep M. Folch i Torres.—Ignasi Folch i Torres.—Alfons Gallardo.—Robert Gerhard.—Vicents M. de Gibert.—Enric G. Gomà.—Emili Heintz-Arnault.—Gascó Knosp.—Wanda Landowska.—Jaume Marti.—Frederic Lliurat.—J. Lamote de Grignon.—Miquel Llobet.—Joan Llongueras.—Josep Maideu.—Joan Manén.—Dom Carles Megret, O. S. B.—Apeles Mestres.—Lluís Millet.—Manuel de Montoliu.—Vicents de Moragas.—M. Morera i Galícia.—Antoni Nicolau.—J. J. Nin.—Joaquim Pena.—Francesc Pujol.—J. Riba i Martí.—Antoni Ribera.—Lluís Romeu, prev.—Miquel Rué, prev.—Dom Maur Sablayrolles, O. S. B.—Joan Salvat.—Kurt Schindler.—Albert Schweitzer.—Josep Subirà.—P. Gregori M. Suñol, O. S. B.—Agusti Valls i Cascante.—Francisco Viñas.—Amadeu Vives.—Rafel Vives, etc. :: ::

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Carrer Alt de Sant Pere, 13, Orfeó Català (Telèfon 1, S. P.)

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

BARCELONA: Per als socis de l'Orfeó Català, un any, **6 pessetes**.—Per als no socis, **7 pessetes**
FORA: Per als socis de l'Orfeó Català, un any, **7 pessetes**.—Per als no socis, **8 pessetes**
ESTRANGER: Un any, **10 pessetes**.—Número solt: **75 cèntims**

Se subscriu, demés, en les principals Llibreries i Magatzems de Música

Revista Musical Catalana

Butlletí de l'ORFEO CATALÀ

Notes històriques sobre la música religiosa en la Parròquia de Sant Just i Sant Pastor de la ciutat de Barcelona

(Continuació)

Mestres de Capella

Mestres de cant o mestres de capella indistintament es deien els directors de la música religiosa en aquesta Parròquia. Eren obligats a ensenyar els escolans de chor i a formar la capella de música que havia d'actuar en les solemnitats parroquials.

Encara que abans del 1616 no trobem cap document que faci referència a aquest càrrec, hem de creure que ja existia molt anteriorment, car en 1426 ja hi havien escolans de chor, l'educació musical dels quals bé devia estar a càrrec d'un mestre de chor o capella.

Més tard, en 21 d'octubre de 1616, sobre aquest càrrec "en consell general de parroquians se feu una concordia firmada per una part per los Reverents Vicari Perpètuu y Comunitat, y per altre, los Srs. Obrers ab acta en poder de Joseph Safont, notari, y ab decret y autoritat del Ilm. y Rm. Sr. D. Lluís Sans, Bisbe de Barcelona". (Llibre de la Vicaria perpètua.)

En el mateix llibre es troba la següent Taula de Mestres de cant o Capella.

—"Onofre Serra, pbr. per nominació dels Obrers en 7 Nobre. 1616.

—Francesch Arau, clergue, examinat per lo Mestre del Palau en 24 Agost 1617.

Rafel Sala, clergue, examinat per lo mestre de la Seu en 10 Mars de 1618.

—Jaume Saladriga, pbre., nomenat en 24 Maig 1618, no prengué possessió.

—Gerónim Deunosajut, nomenat en 22 Juliol 1618, no consta fos admés.

—Joan Martí, pbre. (mestre de Santa Maria), se admeté ab gran complacencia per sa habilitat ben coneguda en 29 Juliol 1618.

—Macià Albareda, pbre., deixeble del mestre de la Seu en 9 Mars de 1622.

—Simon Hartís, pbre., en 19 Desembre 1625.

—Thomas Cirera, pbre., per oposició en 12 Mars 1628.

—Geronim Puigventós, pbre., per oposició en 2 Desembre 1630.

—Vicens Matas, clergue, en 23 Sepbre. 1632.

—Francesch Solanes, pbre., per oposició en 13 Octubre 1636.

—Josep Bastó, clergue, per oposició en 19 Mars 1641.

—Pau Soler, clergue, organista de la Iglesia de Sant Miquel de la present ciutat en 21 Maig 1644.

—Miquel Gasava, pbre., en 13 Juliol 1645.

—Jaume Grassa, pbre., y Beneficiat de la present Iglesia per elecció en 22 Octubre 1645.

—Salvador Ferrer, clergue, per oposició en 18 Agost 1649.

—Joseph Corbera, clergue, en Maig 1659.

—Joseph Borrull, clergue, per nominació en 7 Abril 1666.

—Benet Buscaraons en 8 Agost 1666.

—Joseph Simón, clergue, en 16 Juliol. 1679.

—Ignasi Vidal, clergue, en Sepbre. 1686.

—Onofre Avinyó, clergue, en 21 Sepbre. 1687.

—Pau Llinàs, clergue, en 17 Febrer 1706.

—Pau Ribas, pbre., en 28 Janer 1709.

—Joan Bernat, pbre., en 22 Nobre. 1709."

(Llibre de la Vicaria perpètua.)

—"Joan Bernat, pbre., en 1715."

(Llibre d'entradas y eixidas.)

—"Tomàs Milans, clergue, Mestre de Capella de la Parroquial Iglesia de Sant Just feu oposicions al Magisteri de Capella de música de la Catedral. Agost 1737." (Arxiu de a Catedral, Man. de 1737, fol. 66.) "A 4 Desembre 1630 per raó de oposició lo Rnt. mossen Jacinto Puigventós, pbre., obtingué lo present magistrat de capella y cant lo qual vagava per renunciació de mossen Tomàs Sirera, pbre., qui vuy obté lo de la Seu de Gerona y dit Puigventós ha presa possessió vuy diumenge a 8 de Desembre de 1630". (Llibre Major Obra, núm. 4, fol. 187.)

Es ben interessant la següent escriptura titulada "Memorial dels dies que lo Mestre de Capella y Cant ha de cantar en la Iglesia ab capella formada de cant d'orga son los següents: Lo dia de Nadal a matinas, missas del Gall y major. — Los Diumenges de Quaresma al Ofici major. — Lo dia de Sant Pacià que es a 9 de Mars al Ofici major. — Lo primer divendres, di-sabte y diumenge de Mars en los quals està patent lo Sm. Sacrament. — A 25 de Mars dia de Ntra. Sra. al Ofici major. — La pasia y ofici major lo diumenge de Rams. — La pasia del Divendres Sant. — Lo dia de Pasqua de resurrecció al Ofici major. — Lo dia de Pasqua de Sperit Sant al Ofici major. — Lo dimecres de la octava del Corpus que la Obra fa la professó ha de cantar Capella de cant de orga lo Ofici major vespres y professó. — Lo dia del Corpus lo Ofici major. — A 6 de Agost dia de Sant Just y Sant Pastor lo Ofici major a dos chors a cant d'orga. — A 10 de Agost dia de Sant Llorens lo Ofici major a cant d'orga. — A 15 de Agost dia de Ntra. Sra. lo Ofici major a cant d'orga. — Lo primer de Novembre dia de Tots Sants lo Ofici major. — Les quatre dominiques del Advent lo Ofici major a cant d'orga. — Y en los dias que se treu la Vera-Creu la *verilla* ha de cantar a cant d'orga. — Y en lo dia de la edificació de la present Iglesia que es a 10 de Janer ha de cantar. — Y per totes las sobredites obligacions la Obra quiscun any li entregará 20 lliuras de sis en sis mesos." (Llibre Major Obra núm. 5, folis 5 i 6).

Per tal d'evitar qüestions i diferències entre el mestre de capella i l'organista fou fixada una minuta dels honoraris que correspondrien a aquest per son treball de sonar l'orgue. Diu així el document: "Per qualsevol ofici a dos chors ha de donar dit mestre al organista 7 sous, ço es 6 sous per ell organista y 1 sou al manxador; Oficis a cant d'orga 5 sous, ço és, 4 sous per lo organista y 1 sou al manxador; Completas a 4 chors 5 sous, 4 sous per lo organista y 1 sou al manxador." (Llibre Major Obra núm. 5, folis 5 i 6.)

A 1749 trobem una nota en la qual es veu que la Capella de música era ja perfectament organitzada, composta de veus i d'instruments. "Oficials de dita Obra y Capella. Bruno Orench, contrabaix de la Capella, fill de familia. Francisco Torner, violista. Sol. — Pere Piqués, contralt. Sol. — Pau Xaus y Vila, tenor, ab dos de familia. — Pau Puig, violinista, Sol. — Bartomeu Buxareu, baxonista, ab dos de familia. — Eudalt Palaudarias ab 3 de familia. Isidro Agustí, tenor. Sol. — Jacinto Miquel, baxonista, fill de familia. — Joseph Alabert, tenor. Sol. — Pere Serra, abue. Sol. — Salvador Reixach, violí. Sol. — Llicenciat Joseph Bosch, contralt. — Llicenciat Andreu Brunet per tenor." (Rebut de l'Obra 1749.)

FRANCESC BALDELLÓ, PVRE.

(Seguirà)

Observacions a una «Organologia»



ALBERT Merklin, l'intelligent organer alemany que fins fa poc temps ha dirigit la Casa "San Ignacio", d'Azpeitia, acaba de publicar un llibre ben útil i interessant per a tots els que es dediquen al conreu del més bell dels instruments.

Tal es l'*Organologia* sortida a llum a Madrid a començos del mes passat. En llegir-la hom hi descobreix de primer antuvi la mà experta d'un artista que coneix perfectament tots els recursos del seu ofici, i no és menor certament que el seu mèrit intrínsec l'oportunitat, millor diríem, la necessitat de la seva publicació. En efecte: ço que Widor escrivia fa un any en el pròleg de l'estimable llibre de Jean Huré *L'Esthétique de l'Orgue*, tot planyent-se de la poca abundor d'obres escrites a França sobre el Rei dels Instruments (1), podem repetir-ho nosaltres amb proporcions cent voltes duplicades. Un tractat de l'any 1872 (2) i una traducció d'un petit manual alemany (3) constitueixen tot el nostre bagatge literari d'organologia. De la segona d'aqueixes obres quasi no cal parlar-ne puix es redueix a una descripció de jocs i d'accessoris, això sí, amb indicacions i notícies interessantíssimes que no tenen altre defecte que el de llur extremada limitació. Quant a la primera, sens negar-li el mèrit de la seva prioritat i de la seva extensió, hem de confessar que entre ella i els grans instruments d'aquella època (Notre Dame, 1868; Saint-Eustache, 1879; Hall de Boston, 1863, etc.) es pot establir un desfavorable parallelisme de dates i desproporcions semblant al que existeix, per exemple, entre la majoria d'obres que componen el *Museo Orgánico* d'Eslava (1854) i les orientacions que assenyalen les "Sonates" de Mendelssohn (1845) o les "Sis peces" de Cèsar Franck (1860).

Per això l'*Organologia* del Sr. Merklin arriba ben a punt per refermar més i més les relacions de coneixença i d'íntima familiaritat que han d'existir per part de l'organista envers el seu instrument; relacions que sovint podran ésser-li ben profitoses permetent-li fer ço que es conta de Guilmant el qual

(1) Amb tot el respecte degut al venerable Mestre, cal fer constar que exagera una mica la penúria i escasesa d'obres sobre l'orgue escrites en francès abans de la renaixença actual. *Depuis Vitruve...* s'ha escrit alguna cosa més que el que cita el mestre, de Raison, Martini, Don Bédos-Hamel i Danjou. En francès es publicaren, durant el segle passat, la *Histoire de l'orgue*, de Grégoir (Nancy, 1862); la *Connaissance pratique de la facture des grands orgues*, del P. Girod, S. J. (Namur, 1875-77); *L'orgue, sa connaissance, son administration et son jeu*, de Regnier (Anvers, 1865); el *Cours d'orgue*, de Loret (Paris, 1878); *L'orgue ancien et moderne*, de Couwenbergh (Lierre, 1888); les diverses *Mémoires*, de Fétis, etc.

(2) *Arte completo del constructor de órganos*, por D. M. Tafall, Santiago, 1872.

(3) *Los registros del órgano y sus timbres*, por C. Locher, organista de la Nydeck (Berna). Barcelona, 1910.

havent exercit d'infant l'organeria amb el seu pare, podia més tard, a l'orgue de la Trinitat, sortir del pas en moments apurats i arranjar tal o qual barnilla del seu pedalier (1).

A pesar d'aquesta innegable utilitat del llibre del Sr. Merklin, hom pot preguntar-se, tenint en compte l'estat actual de gran part dels organistes espanyols obligats a una autoformació de dubtosos resultats, si hauria estat més convenient reduir l'extensió de tot ço que fa referència a la construcció i composició de l'orgue en benefici del que pertany a l'art de tocar-lo degudament, donant a l'obra una forma semblant a la de certs manuals moderns publicats a l'estranger (2). No és la meua intenció contestar a tal pregunta: l'objecte d'aquestes ratlles es redueix a fer modestament algunes observacions sobre alguns principis exposats pel Sr. Merklin en el seu llibre que inclouen el perill d'una propaganda tal volta inconscient a favor de certes desviacions de gust i de criteri que malauradament van estenent-se entre molts d'aficionats a la música d'orgue.

* * *

I en primer terme se'ns ofereix ço que més de prop afecta a l'instrument, ço és, l'adulteració de la seva personalitat.

Es innegable que des de Cavaillé-Coll l'organeria ha progressat meravellosament en la seva part mecànica, sobretot entre els alemanys i americans. Després de la guerra aquests darrers han vingut a col·locar-se en primer rengle, i si hem de jutjar per les seves novetats més recents, ells duen la batuta en qüestions d'enginy i de mecànica. Però desgraciadament no sembla sinó que totes aquestes valuoses troballes sols puguin emprar-les a l'altra part de l'Atlàntic amb dany i perjudici de la vertadera i genuïna personalitat de l'orgue: a Alemanya hom la tracta amb molt més mirament, però els mals exemples són contagiosos i la irrupció que amenaça l'esdevenidor del nostre art ha motivat des de fa alguns anys les protestes més o menys enèrgiques de Guilmant, Schweitzer, Widor, Cellier, Vierne, Huré, Mulet i altres artistes de debò (3).

Què pretenen aquests organers mal aconsellats amb l'augment desmesurat dels jocs mordents i ondulants, les jalousies d'atac, els serafiens i altres mixtu-

(1) *La Tribune de St. Gervais*, any XVII, número especial.

(2) El *Katechismus*, d'Hugo Riemann, és un dels més divulgats a Alemanya. Entre els anglesos han aconseguit en pocs anys sa cinquena i sisena edició, respectivament, el *Handbook of the organ*, de J. Matthews, i l'*Organ playing*, del Dr. Hull, ambdós editats per la casa Augener. Finalment, en francès, poden llegir-se amb profit *L'Orgue moderne*, d'Alexandre Céliier, i *L'Esthétique de l'orgue* (junt amb *La Technique de l'orgue*, publicada separatament), de J. Huré.

(3) Confr. particularment el vibrant opuscle d'En Mulet, *Les tendances néfastes et antireligieuses de l'orgue moderne*. París, 1922.

res celestes, la supressió de les mixtures vertaderes i tradicionals i llur inútil substitució pels desdoblaments d'octaves agudes?... Hom ho pot preveure: tot això equival a dir que per a ells ha arribat l'hora de canviar les sonoritats pròpies i exclusives de l'orgue amb una imitació vengonyosa, i per altra part sempre deficient, de les sonoritats orquestrals. L'atzur transparent i lluminós que embolcalla les veus pures de l'orgue com un cel de Mallorca o de Provença va a ésser trasmutat en un color de perla clar amb reverberacions de llum elèctrica semblant al de les decoracions coquetes i elegants dels salonets confortables... Encara més: el rei dels instruments és destronat del seu reialme i se'l vol forçar a demanar almoïna a l'aplec dels qui abans foren els seus súbdits... Sens dubte podem creure que mentre hi hagi artistes aimadors de l'orgue no romandran sense protesta aquestes humiliacions disfressades amb la màscara de no sé quina casta de progrés.

En efecte: si l'art en general no pot viure de meres imitacions, com podrà prosperar aquesta ridícula imitació que podríem batejar amb el nom híbrid i fat d'orgue-orquestra? Per quin motiu els compositors han de demanar a les gambes i celestes ço que amb tota naturalitat els ofereixen els violins i violoncel·ls?

Per altra part és ben curiosa l'evolució de certs artistes descaminats en llurs apreciacions sobre l'orgue i l'orquestra. Fa vuitanta anys proclamaven l'antipatia, la incompatibilitat de les dues potències que Berlioz anomenava "l'Emperador i el Papa" (1) i malmenant a l'ensem, les gloriuses tradicions dels grans Mestres que culminen en les *Cantates* de J. S. Bach i els *Concertos* de Händel (2). Quan la veritat fou restablerta i el públic pogué aplaudir els escaients conjunts de la *Simfonia en do menor* de Saint-Saëns (3), la *Simfonia sacra* de Widor i tantes altres obres per a orgue i orquestra dels Böellman, Bossi, Tournemire, Bonnet, Reger, etc., s'inicià una espècie de reacció violenta que semblava aspirar no sols a l'aliança decorosa i artística de les dues potències rivals sinó que a més volia encara esborrar entre elles tota línia divisòria mitjançant l'esmentada humiliació de l'orgue.

(1) *Traité d'Orchestration*. Paris, 1843.

(2) Ch. Widor, a la pàg. 184 de la seva excellent continuació de Berlioz intitulada *Técnica de la orquesta moderna* (trad. castellana publicada amb la firma del mestre Pedrell), invita a comparar l'audició de qualsevol de les *Cantates* transcrita per orquestra sola i l'efecte que produeix la partitura original, tal com l'escrigué Bach, per orgue i orquestra. Creiem que el resultat ha d'ésser ben convincent.

(3) La segona versió de la part orgànica d'aquesta inspirada obra fou estrenada a Barcelona quan vingué l'autor a dirigir-la personalment. Heu's aquí un fet ben curiós que no he llegit a cap biografia del mestre francès. Durant el viatge se li va ocórrer a Saint-Saëns el canvi esmentat i immediatament es posà a realitzar-lo sense preocupar-se gaire de la sorpresa que entranyava la partitura *inèdita* per l'organista que havia de tocar-la. Afortunadament, aquest era el mestre Daniel i el seu talent extraordinari i la seva tècnica meravellosa li permeteren satisfer des del primer moment les exigències del compositor, el qual va felicitar-lo amb la més coral efusió.

Hom tornarà al temps de les desviacions del mateix Cavaillé-Coll quan a l'orgue del Trocadero (1878) escatimava i quasi suprimia les mixtures en benefici de les gambes (1); i portat per aquest camí arribarà a caure en els excessos més condemnables, principalment després de les reformes introduïdes per Hope-Jones (2), considerablement ampliades més tard pels americans. Ara bé: la mateixa estridència d'aquests extremismes antipàtics no demostra la bondat i l'eficàcia del just medi, ço és, de l'orgue clàssic enriquit amb tots els perfeccionaments legítims i acceptables de l'organeria moderna?

Sens dubte que sí; i hom deplora la condescendència del Sr. Merklin respecte d'aquestes *orquestrofilies* americanes. És veritat que en la pàgina 252 confessa que l'orgue "abans que res ha d'ésser orgue", però seguidament afegeix que amb la seva disposició ha d'estar en condicions d'interpretar amb tot encert les obres escrites per a l'orquestra. Rigorosament parlant, aquestes dues proposicions són inconciliables. Si l'orgue ha d'ésser vertaderament orgue, els seus jocs hauran d'estar repartits amb la deguda proporció: el conjunt de mutacions, aquest *diabolus in musica* dels nostres filisteus moderns, exigirà el lloc importantíssim que li escau; els fons purs i amples demanaran la millor i més extensa part, i així dels altres jocs; aleshores l'orgue serà realment orgue, però, ai las! faltarà aquella insaciabile preponderància, aquella melosa tirania de les gambes i celestes que el mateix Sr. Merklin considera indispensable per a la deguda execució de les flamants transcripcions d'obres d'orquestra, "bien de ópera o de concierto" (pàg. 378).

Les transcripcions d'òpera o de concert... heu's aquí el fruit migrat i pecaminós de l'orgue-orquestra! Hom ja no s'acontenta amb tocar els chorals de Bach: prefereix orguejar (perdoni's la paraula) la *Cavalcada de les Valkyries* o l'*Obertura* 1812 de Tschaikowsky. Basta repassar els programes dels nombrosos recitals d'Anglaterra i Estats Units per fer-se càrrec del gust del públic envers les transcripcions de tota mena. Els editors les publiquen a dotzenes (3) i segurament per facilitar la tasca va sortir no fa molt, a Nova York una obra *ad hoc* (4). Certament jo em guardaré de reprovar *a priori* totes les

(1) A pesar del seu talent admirable, Cavaillé-Coll havia caigut anys enrera en la mateixa mania. L'orgue de la *Madeleine*, construït amb tanta perfecció, no posseeix més que un ple un poc massa fort i una quinta entre els seus 49 jocs. L'instrument data de l'any 1845.

(2) Robert Hope-Jones (1859-1914) fou un inventor de gran talent, al qual deu l'organeria moderna bastantes adquisicions. No obstant, algunes d'elles, i sobretot les seves disposicions de què més endavant farem esment, exerciren perniciosos influència, portant-lo a extravagàncies reprotables. El seu compatriota, Mr. Orlando Mansfield, en son notable estudi sobre la Consola el qualifica de *erratic genius*.

(3) Sense haver-me fet col·leccionista d'aitals obres, ni cosa pareguda, han caigut en les meves mans in comptables transcripcions de Wagner, Brahms, Tschaikowsky, Arensky, Dvorak, Chopin, Debussy, Ciril Scott, Strawinsky, etc., etc. Recordo fins i tot haver sentit una Sonata de Beethoven tocada, per més burla i afront, a un magnífic orgue antic.

(4) *The Art of Transcribing for the organ*, by Herbert F. Ellingford.

transcripcions; bastantes en conec de molt escaients i encertades, però em sembla que l'abús intolerable que se'n fa demana una major discreció i un concepte més exacte del veritable estil de l'orgue. És ver que tractant-se dels instruments de saló americans que el Sr. Merklin descriu i recomana en el capítol VII... tota llibertat és permesa. Hom s'imagina els riquíssims burgesos de la *Fifth Avenue* a New-York (tinc a la vista algunes fotografies publicades per *The American Organist*) davant el pobre autòmata amb tubs, ben atapeït de gambes i aeolines que no tenen altre objecte que el d'amenitzar les digestions dels seus opulents posseïdors, i forçosament ha de confessar que l'art progressa meravellosament...

Si del *music-room* passem al cinema, hi trobarem també el gran orgue... Però aquí sí que cal preguntar: és això realment un orgue?... El fogós Henry Mulet ens contesta ardidament: *C'est l'orgue de Barbarie. C'est l'orgue de l'Antéchrist* (1). Jo m'acontent amb repetir la pregunta, tot recordant ço que he exposat més amunt: és això un orgue digne de tal nom? Que no em contesti el lector que allà es troben els elements orgànics: tubs, secrets, teclats, manxes. Per ventura no hi ha cristians que a pesar d'ésser batejats viuen i són com els gentils? Doncs, què en farem dels elements constructius de l'orgue si els seus efectes de sonoritat serveixen per fer exclamar als oients embaïdats: oh! això sembla una orquestra? Per a semblar una orquestra és millor ésser una orquestra. Així com per a comprar un violoncel que sembli un violí val més que aneu a comprar un violí veritable i quedareu més ben servits.

Hom replicarà tal volta que és més fàcil instal·lar un Æolian que mantenir una orquestra; llavors jo contestaré quelcom per l'estil del que diu Boris de Schloezer referint-se a la pianola (2): ço no pertany als estudis d'estètica; cal deixar-ho per als llibres de comptabilitat.

(1) Op. cit., pàg. 5.

(2) ...*démocratiser l'art, pour ainsi dire, le rendre accessible à tous?...* Au point de vue social, c'est très beau, mais au point de vue esthétique cette réforme ne présente aucun intérêt. (*La Revue Musicale*, mars 1923). — L'autor ha indicat les possibilitats d'aprofitar artísticament certs efectes de sonoritat propis del piano automàtic, els quals no tenen aplicació a l'orgue, car l'únic avantatge apreciable de l'"aparell" és l'amplitud polifònica a què dona lloc. Les consideracions del senyor Merklin sobre l'orgue automàtic com a mitjà d'illustració són molt acceptables. Pel que mira a la introducció a l'església, la qüestió ja és més delicada. Mn. Perramon va publicar un article en contra que tal volta no va convèncer en tots sos extrems al senyor Merklin i altres lectors. (*M. S. H.*, maig 1923). Per altra part, una revista italiana bastant autoritzada qualifica els arguments de Mn. Perramon de *buone ragioni liturgiche ed artistiche*. (*Santa Cecilia*, juliol 1923).

JOAN M. THOMAS, PVRE.

Mallorca, febrer de 1924.

(Acabarà)

Als germans de França amb motiu del Monument dedicat a Déodat de Séverac a Ceret



LENGUA d'oc, llengua catalana, dues branques d'un mateix parlar. Així el cant popular d'una banda i de l'altra del Pirineu tenen el mateix posat, la mateixa franquesa i la mateixa fortalesa. La mateixa civilització medieval ens unia en un llaç que encara dura, com és el mateix el sol que escalfa els nostres camps i muntanyes i fermenta en la nostra imaginació ardida. Diuen que la música és un llenguatge universal; mentida si volen dir que no té característica de raça. La música és l'expressió més viva del cos i ànima; és fort perfum de raça. I qui diu raça diu natura, sinceritat i sentit ple de substància.

L'art d'avui es neuleix en la recerca de procediments oblidant natura i sentiments humans. Per això és art mort de naixença. Cal tornar el cor al terròs, al sol, a la mar vivificant i aixecar el vol de l'esperit als ideals que fan l'home més lluny de la bèstia, més home. Braços forts, cor alt i ànima voladora, heu's aquí l'home complet i digne, capaç d'enfonsar amb una alenada tota misèria de cosa que l'entrebanqui.

Déodat de Séverac, cor fidel al clam de la sang meridional que en ses venes portava, empeltà a l'art centralista francès aquesta saba vivificant; Llengua d'oc, Rosselló i Catalunya foren els seus amors, les tres fades germanes que li dictaven la cançó nova, que és vella i eterna; la cançó viva que pot fer ressuscitar lluminosa la música d'ara que cerca i recerca el camí que no troba. La mort dallà massa aviat la vida del músic vident, però la llavor és sembrada i aquí a Catalunya fa temps que també creiem en l'art viu de vida humana i de natura; per això Déodat ens estimava.

Que la gent occitana, en aixecar a Ceret el bust de recordança de l'amic desaparegut permeti, doncs, que els amics i germans de Catalunya hi posin un ramell de semprevives en penyora del nostre homenatge perdurable al músic cantor de l'escalf de raça que ens agermana.

LLUÍS MILLET

El diumenge, 27 d'abril, va inaugurar-se a Ceret el monument erigit a Déodat de Séverac, qual significatiu acte motivà les línies precedents del mestre Millet.

La festa va transcórrer plena d'entusiasme. El malaguanyat mestre francès era molt estimat a Ceret, on visqué els sis anys darrers de la seva vida. A les deu, una missa dita a la vella església ceretana aplegava una multitud que difícilment s'hi encabia. Moltes persones eren arribades de Perpinyà i d'altres pobles importants del Vallespir i de la plana de Rosselló. Entre altres peces, la capella de música hi executà el *Pater d'Héliogabale* i la *Salve Regina* del propi Séverac.

En sortir de la missa, precedida per la cobla dels "Peps", de Figueres, la comitiva es dirigí a la plaça del Bari per a inaugurar el monument referit que es deu a l'escultor Manolo. El monument representa una Catalana portant la còfia tradicional; tota pensativa dirigeix els seus ulls envers l'Albèra, paisatge preferit de Déodat de Séverac. En arribar la comitiva a la plaça, aquesta ofería un aspecte corprendor per la gran gentada que s'hi aplegava.

El poeta Albert Bausil, ciutadà honorari de Ceret, després de fer l'elogi del plorat músic, oferí el monument a la ciutat en un discurs d'un admirable lirisme, llargament aplaudit. El batlle de Ceret, senyor Tarris, agrai l'oferta amb sentides paraules, i tot seguit prengué la paraula l'escriptor rossellonès Carles Grandó per a portar a la glòria de l'homenatjat la salutació més coral dels artistes del Rosselló i de Catalunya. Magdalena Roch, de la Comèdia Francesa, declamà amb veu impressionant l'*Oda a Déodat de Séverac*, deguda al poeta ja esmentat Albert Bausil, i l'acte oficial terminà amb l'execució de *L'Avia* (Grandó-Morera) i de *L'Empordà* (Maragall-Morera), per l'Orfeó Canigó, de Perpinyà, que dirigeix el mestre Marcet, i la cobla dels "Peps", essent acollides aquestes composicions amb nodrits picaements de mans.

A les dues de la tarda es donà un concert de gala al Teatre Municipal que obtingué un èxit magnífic. Hi prengueren part, ultra l'esmentada actriu Magdalena Roch, l'eminent pianista Blanca Selva, l'il·lustre concertista Lluís Pichot, les reputades artistes senyorettes Beribel i Delrieu, l'Orfeó Canigó i la cobla de Figueras. Les obres del programa, gairebé totes del mestre Séverac, completaren amb llur èxit l'admirable jornada consagrada a commemorar el gloriós record de l'enyorat mestre Déodat de Séverac.

Des de Madrid

El moviment musical madrileny, en el primer trimestre d'enguany, ha estat animadíssim. La música simfònica i la de "camera", la d'òpera i la de "varietés" han tingut llurs conreueadors més o menys decidits i llurs adoradors més o menys entusiastes. Aquesta crònica, per tant, s'ha de contraure a assenyalar els fets més culminants.

L'Orquestra Filharmònica, dirigida pel mestre Pérez Casas, en la seva tanda hivernenca de Price, ha ofert les següents novetats: dos números extrets de l'òpera *La Fira de Sarotchinsk*, de Mussorgsky i la versió orquestral que dels cèlebres *Quadros d'una Exposició*, deguts al mateix compositor rus, ha fet Maurici Ravel; el quadro

musical *El Kremlin* — sonor, pompós, amb eixordadores frases harmòniques i suggestives frases melòdiques — de Glazunow; el cant popular rus *Dubinuchka*, tractat sobriament per Rimsky-Korsakow; una *Obertura joiosa*, i demés de joiosa, ingènua i sana, d'Edgar Istel, compositor alemany, que, des de 1920, viu a Madrid com representant de l'Associació d'Autors i Compositors Alemanys; la *Pastoral d'estiu* — verament desilusionadora per a qui esperés oir estridències subversives, — d'Honnegger, aqueix músic inscrit en el grup revolucionari dels Sis, i que en aquesta producció seva es mostra com compositor diàfan, transparent, comprensible i, per afegidura, grisenc i vulgaret. Algunes d'aquestes sessions musicals han tingut a llur front l'expertíssima batuta d'En Kusewitzky, les interpretacions del qual — no sempre encertades en opinió meua — li han valgut xardorosos aplaudiments. Es veritat, també, que se'ls mereixia per l'art amb què sabé obtenir efectes, inèdits fins avui per a nosaltres, en obres tocades i re-tocades que constitueixen el nostre pa de cada temporada musical, i que, oïdes sota la direcció d'aquest músic, semblen obres refocades, però no re-tocades.

L'Associació de Cultura Musical ha prodigat sessions variades amb èxit creixent. Entre altres artistes han desfilat davant dels socis de l'expressada entitat els següents: Trio d'Instrumentos antics de Munich (clavi, viola "da gamba" i viola d'amor), violinista Busch i pianista Serkin (que actuaren com sonatistes i després com concertistes en un programa format amb obres de Bach i Mozart), Chor de cosacs del Kuban, Quartet brussel·lenc Pro Arte, Quartet alemany Wendling, els pianistes Borowsky i Antonio Lucas Moreno, i el violoncel·lista Antoni Sala. L'ordre en què figuren és el cronològic de llur actuació. Ultra les obres corrents dintre de cada espècie a què pertanyien els susdits artistes — i aquí el terme "corrent" abarca obres clàssiques i romàntiques de la més noble qualitat i la més pura estirp — tinguérem ocasió d'oïr algunes estrenes. Assenyalem, en primer lloc, la Sonata per a piano *Sanlúcar de Barrameda*, d'En J. Turina, i després diverses obres de Scriabin, interpretades per Borowsky, així com un programa format per produccions que representen el darrer mot en la música de cambra i que, en una sessió íntima de l'Associació de Cultura Musical, interpretà el Quartet brussel·lenc abans esmentat. La Sonata, per a violí i violoncel, de Ravel; el Quartet núm. 6, de Milhaud; el quartet *Stornelli e Ballate*, de Malipiero, i *Tres peces*, per a quartet de corda, i el *Concertino*, de Strawinsky, causaren l'astorament incommensurable d'uns oïents i l'admiració entusiasta de qualcun en aquella sessió íntima.

El Quintet Hispania donà un parell d'audicions en la Sala Aeolian amb quartets de Mendelssohn i Fauré, quintets de Dohnanyi i Wolf Ferrari i algunes altres obres més breus, entre les quals va resaltar el quartet de Migot, *Le paravent de laque aux cinq images*.

El Teatre Reial ha seguit la seva tasca ofrenant diverses sessions d'òpera txeca, i després, com plat fort, quan era el moment de pendre les postres de la temporada, el celebrat Fleta, aqueix tenor que sens dubte sap per experiència pròpia la veritat que ningú és profeta a la seva terra, des de que provocà a Saragossa un sorollós incident per haver-se negat a cantar, i que, per altra part, sap també el que és comptar amb un empresari rumbós que vessa les pessetes per desenes de mils a canvi d'una sessió musical on no poden faltar obretes incloses en el repertori de varietats "ad majorem Musicae gloriam".

Per a la primavera es preparen alguns esdeveniments musicals, i el Casal Català de Madrid té en projecte un homenatge a Clavé, del qual donaré compte en la meua propera crònica.

Traçat en els paràgrafs anteriors el resum de l'activitat musical madrilenya, que em perdonin ara els "perjudicats" les omissions que de llurs noms com autors o interpretadors s'han fet aquí. El nostre objecte era fer ressaltar el més sobressortint.

JOSEP SUBIRÀ

28 abril 1924.

Des de Roma

La gran temporada lírica en aqueixa ciutat Eterna toca a son terme.

Res no es pot dir — d'extraordinari — referent a les obres o a llurs intèrprets que en el curs hivernal es presentaren al judici popular, si fem excepció de la *Salomé* de Ricard Strauss, el qual dirigí aqueix drama bíblic — criatura seva.

El triomf d'aqueix il·lustre mestre fou memorable i prometé tornar l'any que ve, per donar la seva última producció *L'Intermezzo*, partitura, segons es pot deduir, autobiogràfica, de caràcter burgès, amb estil — ens imaginem — quasi bé mozartià.

Strauss avorreix, momentàniament, la tragèdia... res de coses tètriques... ell s'ha curat — ens digué — de la mania dels heroïsmes coreogràfics. Vol tornar a la senzillesa, fora filtres, metzines i punyals.

Els espectacles de produccions violentes de la seva joventut, pertanyen a un passat que, segons ell, no tornarà més.

La seva ànima d'artista el porta per altra via: cal somriure quan la vellesa ens encalça, i la vida nostra es torna avara allunyant-nos de l'alegria.

La nova comèdia musical, serà — diu l'insigne mestre — d'una complicació escènica imponderable.

* * *

L'Augusteum tampoc desenrotllà el grandíols programa inicial, que tantes esperances féu concebre.

El major interès gairebé es pot dir que el provocaren els concerts d'En Mascagni.

Aqueix mestre genial és verament un gran artista, i l'atracció que exerceix vers el públic italià és immensa, la qual es posà de manifest en els seus concerts, tant pel concurs de públic com per l'entusiasme verament sincer que produí a l'auditori.

Fou gairebé un apoteosi d'admiració, de simpatia per aqueix artista i que si en el curs de la seva vida de compositor hagués sabut trobar l'equilibri, la seva glòria no s'hauria pas eclipsat mai.

En el mateix Augusteum es posà el segell d'honor finalitzant amb la Missa Solemne "in re maggiore", de Beethoven. L'execució fou sorprenent: ànima viventa d'aqueixa memorable solemnitat fou el mestre Bernardino Molinari.

Aqueixa magna obra s'escoltà amb vera religiositat, i el públic romà quedà corprès per aquelles onades de sons delirants i de carícies melòdiques.

La potència del pensament creador beethovenià subjugà a tots: i sembla per un moment com si els oients haguessin sigut transportats a altres regions, on no poden res les misèries humanes.

La tècnica escolàstica en aqueixa Missa és reduïda al mínim terme i la sinceritat del mestre apareix absoluta.

Sembla l'obra d'un geni que creu fermament en Déu Omnipotent, i sense un gran misticisme, no hauria estat possible trobar la inspiració il·luminada que sols pot donar la fe.

En mèrit doncs de tanta sublimitat, prescindim de si és o no segons el ritual litúrgic, que tantes discussions ha provocat.

Aqueixa Missa fou composta pel diví Beethoven per a celebrar l'entrada en funcions de l'arxiduc Rodolf com a Cardenal de la seu d'Olmütz.

* * *

Els altres teatres d'Itàlia portaren vida lànguïda des del punt de vista artístic per la manca d'obres i de bons cantaires, cada dia més rars.

Fem excepció del Teatre Scala de Milà, l'únic que conserva la tradició, donant espectacles meravellosos pel seu conjunt sumptuós i harmònic.

Darrerament s'ha donat el *Nerone* d'Arrigo Boito. Obra que durant quaranta anys ha ocupat les cròniques teatrals de tot el món en espera d'aqueixa primera representació. Mes el mestre, malgrat els seus èxits amb el *Mefistòfeles*, sentia por i sempre indecís davant la nova tècnica que feia passos agegantats, deixava córrer el temps amb la temença de fracassar fins que la mort el sorprengué.

Mai expectació no fou més gran, contribuint-hi l'aureola de què es voltà tot el concernent a la interpretació d'aqueixa obra pòstuma, amb el jurament exigit, des del primer intèrpret fins a l'últim corifeu, de no revelar a ningú ni el més petit detall, fins i tant no es donés la primera representació.

Tot plegat contribuï a excitar la curiositat de tal manera que s'arribà a pagar per una llotja 35 mil lires i vuit mil algunes butaques de platea.

No es pot pas donar un judici serè, amb una sola audició en la qual tothom volia que l'obra resultés portentosa per força... ni menys fullejant la partició de piano.

Mes la part escènica sí que fou digna de la Scala: un vertader triomf per la Direcció artística.

Intervenien en alguns moments unes 800 persones que accionen i fan reviure la tragèdia neroniana. En el Circ Màxim, curses de quadrigues a gran carrera i esquades de cavalls galopant amb cavallers moros fets venir de l'Abissínia. En fi, una cosa fantàstica mai vista, impossible de realitzar en un altre teatre.

Nerone no fou acabat per son autor; i com ja per al *Príncep Igor*, de Borodin, que hi donaren la última mà — després de la mort d'aqueix autor — els mestres Glau-

zounow i Rimsky-Korsakow, així mateix per aqueixa producció de Boito, almenys pel que toca a la instrumentació, fou en bona part completada per l'Artur Toscanini i Vincenzo Tommasini.

Sense prou espai per a una crònica detallada em concretaré a resumir el que han dit els majors crítics italians, que és com segueix:

"El *Nerone* es presenta com una òpera d'espectacular arquitectura, i de fastuositat imperial.

"Mes el seu gran mèrit està en la gràcia i delicadesa d'alguns cànecs piadosos: el poeta músic ha estat excels sols en els moments d'humilitat.

"El paganisme atragué en manera formidable l'esperit inquiet d'Arrigo Boito: mes únicament la veu de Crist desvetllà en ell l'estre diví de la inspiració melòdica. El *Neró* és inferior al *Mefistòfeles*."

Per altra part, l'eminent crític Alberto Gasco resumeix la seva impressió de l'obra dient: "Tothom haurà de reconèixer que *Nerone* mereix figurar entre les més significatives produccions líriques italianes de la segona meitat de la passada centúria. Al costat de l'*Otello* de Verdi, el *Nerone* de Boito té el dret de pendre-hi lloc sense orgull, però també sense massa timidesa".

Sembla que aviat serà un fet la construcció d'un gran teatre líric nacional a Roma. En Mussolini ha demostrat vius desitjos que es realitzi tan bell projecte i a aqueix fi ha estat designat un comitè per a dirigir i activar la noble empresa que ha d'afavorir en gran manera l'art líric italià.

Els plànols de l'edifici, segons ja s'ha fet públic, es deuen a l'arquitecte senyor Piacentini, oferint una disposició semblant a l'Òpera de París. Les despeses del nou teatre, que podrà contenir quatre mil espectadors, s'estimen en trenta milions.

Amb motiu d'haver concertat i dirigit el mestre Toscanini amb l'èxit que queda ja consignat, l'òpera pòstuma de Boito *Nerone*, la revista de Torí *Il Pianoforte* ha dedicat tot un número a l'esmentat director Arturo Toscanini, on es llegeixen grans elogis a l'esclatit mestre, firmats per Pizzetti, Bossi, Alfano, Casella, Malipiero i entre altres músics estrangers, D'Indy, Dukas, Korngold, Bruneau, Falla, Rabaud, Prunières, etc.

Es un just homenatge a la carrera gloriosa que el mestre italià, nat a Parma en 1867, començà fa prop de quaranta anys.

VICE-VINAS

Maig, 1924.

PREMIS MUSICALS

Concepció Rabell i Civils

II CONCURS

ANY 1921

VEREDICTE

PREMI DE 6.000 PESSETES a la millor composició per a solistes vocals, chors i orquestra, o per a chors i orquestra solament, si l'assumpte escollit no permet l'empleu de solistes, en una o vàries parts i d'una duració mínima total de quaranta minuts, sobre text català.

No s'adjudica.

Les obres no premiades es retornaran a llurs autors durant els tres mesos següents a la publicació del veredict, mitjançant la presentació del lema i els sis primers compassos. Les que no es retirin durant dit terme, l'ORFEÓ CATALÀ es desentén del compromís de guardar-les.

ANTONI NICOLAU. — LLUÍS MILLET. — LLUÍS ROMEU, prevere.

Barcelona, 8 de maig de 1924.

JOAQUIM CABOT,
President de l'Orfeó Català

PASQUAL BOADA,
Secretari de l'Orfeó Català

III CONCURS

ANY 1924

L'ORFEÓ CATALÀ de Barcelona endreça als compositors catalans el present

CARTELL

- I. PREMI DE 2.000 PESSETES al millor Quintet per a instruments d'arc i piano. Els compositors són lliures d'adoptar la forma i divisió clàssica

del Quintet o qualsevol altra forma que la inspiració i el bon gust els suggereixin.

- II. PREMI DE 6.000 PESSETES (extraordinari, per no haver-se adjudicat en el Concurs anterior), a la millor composició per a solistes vocals, chors i orquestra, o per a chors i orquestra solament, si l'assumpte escollit no permet l'empleu de solistes, en una o varies parts i d'una duració mínima total de quaranta minuts, sobre text català. Els compositors poden amb tota llibertat emprar qualsevol de les formes conegudes amb els noms d'oratori, cantata, poema, llegenda, etc., o qualsevol nova forma que la inspiració els suggereixi, essent indiferent també que el caràcter de l'obra sia religiós o profà, mentre no sia anti-religiós ni immoral. En igualtat de qualitats musicals, serà preferida l'obra de majors qualitats literàries. Acompanyarà a cada partitura una reducció per a veus i piano.

Per a donar idea de l'amplitud de criteri en què es basarà el present Concurs, esmentem a continuació algunas obres d'autors, formes i temes ben diversos i de totes èpoques, l'estudi de les quals podrà servir als compositors, no per a imitar-les servilment, sinó per a orientar-se i cercar formes noves dintre la immensa varietat que el gènere permet.

BACH. Cantates religioses. Cantates profanes. Oratoris. — HÄNDEL. Cantates i oratoris. (*El Messies. Israel a Egipte. Judes Macabeu. Oda Ceciliàna*, etc.). — HAYDN. *Les Estacions. La Creació*. — BEETHOVEN. *Crist en el Montolivet*. — SCHUMANN. *Faust* (escenes del poema de Goethe). *El pelegrinatge de la rosa. El paradís i la Peri*. — BERLIOZ. *La infància de Crist*. — CÉSAR FRANCK. *Les Béatitudes. Psyché*. — TINEL. *Franciscus. Godoleva*. — BRAHMS. *Un requiem alemany*. — ELGAR. *El somni de Gerontius. Els Apòstols*, etc., etc.

Els compositors que concorrin al present Concurs han d'ésser fills de terres de llengua catalana (Catalunya, Balears, València, Rosselló, etc.), o han de tenir, quan menys, *deu anys* de residència en alguna de les enclaves on es parla la llengua nostra. L'ORFEO CATALÀ podrà exigir dels autors premiats la documentació necessària per a justificar aquesta condició.

Les composicions no hauran d'ésser escrites de mà dels mateixos autors, sinó de copista, procurant en elles la major claredat.

En cas de publicar-se la composició mereixedora del premi del present concurs, serà obligatori estampar, en el lloc més escaient, que l'obra ha estat premiada en els *Concursos Concepció Rabell i Cíbils, Vda. Romaguera*, devent-se així mateix precisar l'any corresponent.

L'ORFEO CATALÀ es reserva el dret de publicar aquelles composicions premiades que bé li sembli, retenint del producte de la llur venda les despeses

de publicació, i deixant a benefici dels autors els rendiments successius.

L'ORFEÓ CATALÀ es reserva el dret de fer executar, sempre que vulgui, les composicions premiades, els manuscrits de les quals passaran a formar part del seu Arxiu-Biblioteca i en cap cas podran sortir-ne. Si l'autor d'alguna de les obres premiades en desitja còpia, l'ORFEÓ CATALÀ la farà treure, essent-ne la despesa a càrrec de l'autor.

La propietat de les obres premiades queda a favor de llurs autors.

Es potestatiu del Jurat el deixar d'adjudicar el premi, en tot o en part, per raó del magre valer de les obres presentades.

Les composicions, que hauran d'ésser rigorosament inèdites, s'enviaran a l'ORFEÓ CATALÀ (carrer Alt de Sant Pere, 13), a nom de Joan Salvat, Secretari dels Concursos Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera, i cada una d'elles portarà un lema.

TERME D'ADMISSIÓ: *Fins per tot el dia 31 de gener de 1925, per a les composicions del tema I.*

Fins per tot el dia 31 de desembre de 1926, per a les composicions del tema II.

El veredict del Jurat es farà públic el dia 8 de maig de 1925 i el dia 8 de maig de 1927, respectivament.

Per a conèixer els autors premiats quan es publiqui el veredict del Jurat, aquest demanarà l'enviu d'uns quants compassos de la composició premiada, acompanyats del nom i residència del guanyador del premi. Els autors premiats seran degudament convocats a recollir els premis en una data compresa dintre dels tres mesos següents a la publicació del veredict. Els compositors que, en circumstàncies normals i havent estat convocats per tres vegades, no es presentin a recollir els premis dintre els tres mesos assenyalats, s'entendrà que renuncien als drets llurs.

Les obres no premiades es retornaran a llurs autors durant els tres mesos següents a la publicació del veredict, mitjançant la presentació del lema i els sis primers compassos. Les que no es retirin durant dit terme, l'ORFEÓ CATALÀ es desentén del compromís de guardar-les.

Formen el Jurat que ha de fallar el tema I els mestres següents:

LLUÍS MILLET (designat per l'ORFEÓ CATALÀ). — VICENS M.^a DE GIBERT (designat per En Rafel Patxot i Jubert). — JAUME PAHISSA (designat pel Sindicat Musical de Catalunya).

El tema II serà fallat pel Jurat que actuarà per al V Concurs, de l'any 1926.

Barcelona, 8 de maig de 1924.

JOAQUIM CABOT,
President de l'Orfeó Català

PASQUAL BOADA,
Secretari de l'Orfeó Català

Cançoners Populars de Catalunya

L'«Orfeó Català», amb el fi d'intensificar l'aplega de materials per a l'Obra del CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA, a tots els amadors de la cançó popular de terres de llengua catalana (Catalunya, Balears, València, Rosselló) adreça la present convocatòria de concurs que serà regida pel següent

CARTELL

PREMIS

Premi de 1.000 pessetes al recull de cançons populars catalanes, inèdites i no premiades en cap altre concurs, o variants de les ja conegudes, que per sa importància en qualitat i quantitat en sigui mereixedor a judici del Jurat.

Dos premis de 500 pessetes cada un als reculls que segueixen en importància al guanyador del premi anterior.

Premi de 1.000 pessetes al recull de ballets, danses i comparses populars catalanes, inèdites i no premiades en cap altre concurs, que per sa importància en qualitat i quantitat en sigui mereixedor a judici del Jurat.

Premi de 250 pessetes al recull més abundant i important de cants i cantarelles d'infants i jocs infantils amb tonada, inèdits i no premiats en cap altre concurs, o variants dels ja coneguts.

Premi de 250 pessetes al recull més abundant i important de toques i crides típiques i tota mena de música popular que no siguin cançons, danses o ballets i siguin inèdites i no premiades en cap altre concurs, o variants de les ja conegudes.

Premi de 250 pessetes al recull més abundant i important de tota mena de cançons de curta dimensió (com són corrandes, follies, cançons de pandero) amb les tonades que se n'hagin pogut recollir; la lletra de cada cançó ha d'ésser inèdita en tot o en part i no premiada en cap altre concurs.

1.000 pessetes destinades a millorar els premis que s'ho mereixin, o a distribuir en accèssits entre els reculls de tota mena que, no havent estat premiats, mereixin distinció a judici del Jurat.

BASES

1.^a D'acord amb les «Normes generals per a la recollida de cançons i tota mena de música popular» que acompanyen aquest Cartell, i a fi que els reculls que es presen-

tin a concurs reuneixin les condicions necessàries, convé que totes les peces de cada recull vagin acompanyades de les dades que a continuació s'especifiquen, les quals hauran de consignar-se fidelment i verídica, ometent-se sols en els casos de dubte o desconeixement i fent-ho constar d'una manera explícita.

El bon acompliment d'aquesta condició serà estimat pel Jurat com a qualitat avaloradora dels treballs.

El següent qüestionari a què es refereix la present base ha estat aportat a l'Obra del CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA per l'"Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya".

I. Localitat i comarca de la recollecció.

II. Data en què s'ha fet.

III. Cantaire, recitador o executant (noms, edat, condició social, llocs de naixement i de residència actual, etc.).

IV. De qui i lloc on va aprendre la cançó o tonada.

V. Altres dades (origen de la cançó o tonada; diades en què es canta o s'executa; gestes, feines o festivitats que commemora o acompanya; instruments que s'usen, etc.).

2.^a En els reculls de ballets i danses serà condició indispensable, en les avui encara vivents, descriure tècnicament els moviments i evolucions, acompanyant-ne els corresponents gràfics.

3.^a Els reculls hauran de portar un lema i ésser tramesos a ORFEÓ CATALÀ (Alt de Sant Pere, 13) a nom de Joan Puntí, Prev., Secretari de l'Obra del CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA. Terme d'admissió: Per tot el dia 31 de desembre de 1924.

4.^a Per tal de conèixer els autors premiats quan es publiqui el Veredict, aquests hauran d'enviar còpia del fragment que es demani del recull, acompanyada del llur nom i residència.

5.^a Els reculls premiats o distingits amb accèssit quedaran de propietat de l'Obra del CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA, al qual seran incorporats en tot o en part i en la disposició i forma que convingui a l'esmentada Obra. Les peces de cada recull portaran dins el CANÇONER el nom de llur col·lector.

6.^a Els premis i accèssits podran recollir-se de mans del senyor Tresorer de l'ORFEÓ CATALÀ dintre els trenta dies de la publicació del Veredict. En el cas d'ésser dos els autors d'un recull distingit, el premi o accèssit els serà entregat col·lectivament.

7.^a Els reculls no premiats seran retornats a llurs autors dintre els trenta dies de la publicació del Veredict, mitjançant presentació del lema i la primera peça del recull.

El Jurat estarà format per representants de les entitats: "Centre Excursionista de Catalunya", "Institut d'Estudis Catalans", "Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya" i de l'Obra del CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA.

Barcelona, 1 de maig de 1924.

Joaquim Cabot, President de l'"Orfeó Català". — Pasqual Boada, Secretari.

NORMES GENERALS PER A LA RECOLLIDA DE CANÇONS I DE TOTA MENA DE MÚSICA POPULAR

Per tal de no rompre la unitat espiritual i la integritat de la cançó popular es recomana la col·laboració íntima entre dos recercadors encarregats de recollir *simultàniament* l'un la lletra i l'altre la tonada.

Sempre que sigui possible, cal copiar la cançó *sencerament*, això és, que en recollir-ne la tonada en sigui ensems copiada tota la lletra i viceversa. Per la mateixa raó és interessantíssim de recollir totes les variants que se'n trobin, tant de la melodia com del text, per mínimes que siguin i per poca importància que aparentment ofereixin. En la còpia del text de les variants no caldrà escriure sinó els versos diferents, indicant la correspondència dels mateixos amb els de la cançó-patró per mitjà de números. En quant a les melodies de les variants, han de copiar-se senceres. En el cas de trobar-se només la tonada o la lletra d'una cançó, caldrà també recollir-la i trametre-la.

Com és natural, en recollir una cançó, ha d'ésser copiada *fidelment*, tant en la lletra com en la melodia, presentant-la tal com el poble la diu i canta, amb les seves possibles imperfeccions i tot; de tal manera que mai, per cap raó ni conveniència, res no sigui en ella ni canviat ni corregit, afegit ni completat per aquell qui l'ha recollida, el qual, però, podrà anotar separatament els advertiments o aclaracions que judiqui de necessitat.

Es necessari, en recollir una cançó destinada al present Concurs, anotar-ne les *circumstàncies*, com és ara: els moviments (de pressa, a poc a poc, etc.), i els matisos en què es canta; la localitat on ha estat recollida; edat, sexe i procedència del cantaire; motius ocasionals de la cançó; en els jocs infantils, la manera com se juguen; en els ballets, danses i comparses i en les toques i crides típiques, les diades o èpoques en què es fan, la seva significació tradicional, la forma com són presentades i s'executen i els instruments que s'hi utilitzen; és a dir totes aquelles circumstàncies que poden ajudar a mostrar-nos en la seva puresa i viva realitat la nostra música popular.

Per anotar les cançons i tota mena de música popular remarcuem novament que no n'hi ha prou amb la fidelitat en la lletra i en la tonada, sinó que per tenir el document folk-lòric complet, han d'ésser acompanyades de totes les circumstàncies ara tot just esmentades, les quals són la norma dels actes de la vida del poble, la batuta que guia les activitats subjectes a ritme i les causes que influeixen i condicionen l'emoció estètica popular.

Això fa que trobem: *cançons rudimentàries* (cançonetes de i per a infants, de jocs, invectives, formuletes, etc., i les que els grans els canten per distreure'ls, adormir-los i ensenyar-los) que són la més senzilla expressió musical, sovint només que un recitat accentuat amb cadència final; *cançons de ritme persistent* (de bres, de camí, de treball mogut i ritmat, de balls i comparses) en què l'element predominant és el ritme, que pot ésser pausat, mogudet i apressat; *cançons de melodia desenrotllada lliurement* (de treball *quíet* o *arítmic*, com fer puntes, collir olives, esgranar panotxes, etc., on tenen cabuda les romancesques, fins les referents als herois populars i a crims esgarriposos, típiques dels rotllos de carrer; de colla, de caràcter polític, satíric o amorós; de captaire

morals; *de costums*, patriòtiques, religioses, de beure, de casori, serenades, etc.; *de diada*, que també són de costums, però regulades pel Calendari, com nades, carnavalesques, caramelles, passions; i *de gresca*, com paròdies i escarniments, pornogràfiques i escatològiques, en les quals el ritme no és, en general, de quadratura persistent.

En la recollida de cançons i especialment en la recerca que es faci en terres fronterisses o en boca de cançonaires procedents de les mateixes, cal tenir en compte que, encara que la lletra no sigui en tot o en part catalana, han de recollir-se absolutament totes les cançons; tant perquè les melodies poden ésser adaptacions d'altres esteses per Catalunya, com també per esbrinar les transformacions que, en sentit musical o literari, la influència forana pot ocasionar.

Orfeó Català

HOMENATGE AL MESTRE PUJOL

Al qui tan bé ha sabut plasmar l'heroica gesta del nostre patró Sant Jordi en un bell poema musical que és com una flor que es bada encara més olorosa en el verger de ses obres populars, bé li esqueia una demostració afectuosa, i bé esqueia aqueixa demostració en una diada com la del Sant Cavaller de les roses abrilques.

Per aquest motiu, el dia 23, a les 10 de la vetlla, tota la secció coral, la Junta Directiva i els mestres, amb gran nombre de senyors socs que s'hi havien congregat, s'aplegaren a la sala d'assaigs per tal de realitzar la bella iniciativa, sorgida de la secció coral, amb motiu de les recents execucions del *Sant Jordi triomfant* del qual és autor el mestre Francesc Pujol.

L'ofrena consistia en un artístic medalló de gran tamany, reproduint el Sant Jordi que corona la façana gòtica del Palau de la Generalitat, sobre un fons de domàs amb un pergami amb l'endrega; tot molt pulcrament obrat en els tallers de la Casa Penard. El Mestre Millet féu l'entrega, en nom del cor, i per fer-la es vaigué d'aquestes magnífiques paraules dites amb el fervor d'una oració resada en mig del més august silenci:

Mestre Pujol:

En la última diada de Cap d'any, després de l'esclat d'entusiasme havent cantat el vostre *Sant Jordi triomfant*, alguna orfeonista tingué a inspiració que tota la germanor dels nostres cantaires us havien de mostrar amb un bell gest llur admiració per la vostra bella obra. De cor femení havia d'ésser tan delicat, elegant i just iniciament, iniciament que de seguida prengué forma i realitat completa per l'assentiment de

tots els cantaires. Així una petita guspira pren foc en munt de palla seca; així una suau espolsada fa caure de l'arbre la fruita madura. I és que aquest entusiasme, despertat en un moment, covava dins el pit de tots ells a còpia de veure-us i estimar-vos en aquesta casa; a còpia de comprovar que tota la magnífica intel·ligència, les universals aptituds i la més ferma voluntat de què sou dotat fruitaven no sols en la intimitat d'aquesta bona casa, sinó també en obres belles, escaïentes, fermes i personals que eren goig i admiració de nosaltres i dels estranys. Però d'ells, dels nostres cantaires, són immensament més compreses i estimades que dels de fora; perquè a fora hi ha els savis i els reputats d'intel·ligents la majoria dels quals no escolten amb humilitat i sense prejudicis i no us coneixen i no us estimen com els nostres deixebles us estimen i us coneixen. Perquè l'obra d'art és més filla del pare creador que no pas ho és un fill de carn i ossos; perquè en l'obra d'art verament sentida hi ha una major part de força de l'esperit que és per la qual som homes i reis d'aquest món que Déu féu per a nosaltres. Doncs ells, veient-vos i estimant-vos, en vostres composicions musicals hi han sentit vivificades en formes belles de sons tota la vostra cura de perfecció que cerqueu en tota cosa; hi han sentit reflexada tota la vostra sincera i profunda catalanitat, tota la vostra cordialitat i fermesa.

Demés, en aquest gest d'ells, jo veig una part de noble orgull. Alguns dels que encara formen part del chor us han tingut com company de corda; tots saben que vós començàreu essent com ells un senzill cantaire, i ara, en veure-us sublimat en les altures del mestratge, us veuen com l'expressió més noble d'ells mateixos, com una glorificació de la força creadora que a tots ens empeny i ens aguanta; us miren com el fruit més excels que d'ells mateixos ha sorgit. I això que és glòria vostra i glòria de tot el chor, és una gran glòria per a tot l'ORFEO CATALÀ. Nostre Senyor va dir que pel fruit es coneix l'arbre. Nosaltres sabem per l'exemple d'En Francesc Pujol que la nostra obra és bona i beneïda de Déu.

Per això, amic, en aquest humil homenatge dels nostres cantaires creieu que en cor i ànima hi és tot l'ORFEO, perquè tothom qui l'estima i el coneix sap el que vós feu i el que us deu la nostra obra. Els choristes han volgut ésser ells sols els que us fessin la carícia, com amb una mica de gelos de classe; però als mestres no ens han pogut privar de juntar-nos amb ells en aquesta expressió d'admiració i amor; perquè mestres i choristes formem un sol cos indivisible; i així els mestres hi som en aquesta manifestació com els més humils amb la mateixa cordialitat i estima.

Jo, per la meua part, hi sóc amb un especialíssim sentiment d'agraïment. La cooperació que tan generosament porteu a la part artística del nostre ORFEO, d'una eficàcia essencial, demostra en vós una abnegació exemplaríssima i inestimable. Tots els mestres fem el que podem; tots

treballem amb la fe en l'Ideal i amb totes les nostres forces; però de tots jo solament gallejo els honors en les audicions davant del públic. És clar que jo no els rebo pas com cosa pròpia solament; naturalment que el públic conscient aplaudeix no sols el resultat, sinó també la preparació; i en aquesta preparació entra tot l'organisme que forma la nostra entitat i, per tant, la glòria és de tots; però en aquell moment sembla que jo ho hagi fet tot sol allò i no es veuen les angúnies, treballs i sofriments de les preparacions. I en aquestes preparacions hi som tots, mestres i deixebles, des de les lliçons de solfeig i vocalització fins els conjunts que perfeccionen, que donen l'últim toc a l'execució d'una obra. En aquells moments de les audicions no es veu ni es pressent la paciència que han hagut d'exercir els cantaires asseguts en aquests bancs i cadires, els esforços d'intuïció de mestres i choristes per arribar a l'aconseguint de la bellesa tan buscada i tan difícil d'obtenir.

En aquest treball de l'estudi de les obres, en aquests assaigs de conjunt, tots saben la cura, la tècnica coral, l'afany de perfecció que hi esmerça el mestre Pujol. Jo em complasc a afirmar en aquest moment que sense aquesta seva cooperació efecacíssima en els assaigs del nostre Orfeó, les nostres manifestacions artístiques foren menys perfectes del que ho són amb aquesta inapreciable valor de la seva intel·ligència i voluntat.

Per això, al mateix temps que tinc un gran plaer en portar la veu de tots els choristes expressant la seva admiració i agraïment, el tinc també en fer patent davant de tots el meu més profund agraïment al mestre, amic i company, qui amb tanta abnegació coopera a la glòria de la nostra entitat, glòria que tots volem per a la nostra Catalunya.

Els mestres Millet i Pujol s'abraçaren visiblement emocionats; i, quan finí l'esclat d'aplaudiments amb què tots els presents palesaren llur adhesió i entusiasme, el mestre Pujol contestà amb aquixes no menys belles paraules, plenes de sinceritat i velades encara per l'emoció que l'envaïa:

Mestre, amics i companys:

Ja fa dies, d'ençà que coneguí el propòsit de celebració del present acte, una sensació de basarda ha anat envaint el meu esperit. Ja s'acosta —m'anava dient a mi mateix, amb la melangia i esborronament del qui preveu quelcom d'inevitable, i a l'ensems amb el desig absurd d'esdevenir invisible i introbable per una estoneta, la que estem passant ara.

Temia l'arribada d'aquest instant, i no pas per encongiment irreflexiu, ni per aquella modèstia que un xic exageradament és costum d'invocar en aquests casos; ho temia, creieu que ho dic amb tota la sinceritat del meu cor, perquè per més que em miri i em repassi a mi mateix, no em sé veure de cap manera mereixedor d'aquest xàfec afectuós que d'una faisó misteriosa s'ha anat congriant damunt meu.

I mireu si és estranya i contradictòria la naturalesa humana; al mateix temps que temia, desitjava; desitjava ardentment aquesta avinentesa

per dir-vos d'una vegada, i no haver-hi de pensar més, com us estimo a tots, mestre, companys i amics; per a dir-vos-ho amb veu ben alta i vibrant i ben emocionada, i després callar i amb el cor ben alegre i l'esperit satisfet d'haver dit una veritat que de tanta plenitud vessava per tots cantons tornar al feinejar de tots els moments, al rondinar dels assaigs trafegosos, al dali-dali de la vida usual d'aquesta gran família que és l'ORFEÓ CATALÀ.

Ja està dit, i no crec que us hagi sorprès; jo em penso que perquè la sabieu tan bé com jo l'estimació que us duc, és que heu volgut honorar-me amb un obsequi magnífic i amb la vostra encar més magnífica presència en aquest acte. Rebeu per la una cosa i per l'altra, les gràcies que de tot cor us dono.

S'ha parlat també de celebrar en aquest instant, l'èxit assolit per les meves modestes produccions, èxit en l'exageració del qual vosaltres teniu bona part de culpa, car moltes d'elles per vosaltres han estat executades amb un amor, una cura i un entusiasme que mai no us agrairé prou.

En celebrar, doncs, aquests èxits, celebrem-ne les execucions, i de les produccions no en parlem més, que aquí tinc el mestre i potser m'estiraria les orelles.

El que us diré, és que d'avui en avant m'hi miraré molt més, perquè aquest homenatge que em tributeu crec que més és per esperonar-me a fer quelcom de seriós i digne vostre, que per celebrar el que he fet fins ara. També dec dir-vos una cosa; i és que si alguna fretura he sentit en produir, ha estat la ferventíssima d'honorar la nostra pàtria.

Vosaltres sou mestres en aquesta art. L'obra de l'ORFEÓ CATALÀ, que és l'obra del mestre Millet, és reconeguda per tothom com de les més enaltidores per a Catalunya. Si la meua producció pot contribuir amb qualque engruna a aquesta obra, me'n sentiré feliç.

I ara, deixeu-me acabar repetint-vos l'expressió del meu agraïment.

L'ovació fou llarga; les encaixades i felicitacions tan efusives com nombroses; i després d'admirar tothom el present, penyora de record d'aital diada, a dalt de la sala de concerts va tenir lloc l'execució de *Sant Jordi triomfant*, per les seccions de l'ORFEÓ CATALÀ i la cobla Barcelona, sota la batuta del propi autor, que la dirigí amb tot el seu entusiasme infadigable i el seu mestratge reconegut. Les ovacions al mestre Pujol i a la seva obra duraren llarga estona; i després, per cloure la festa de faisó més escaient, la cobla Barcelona, fent gala del seu art acurat, executà un enfilall de sardanes totes originals del mestre Pujol, les quals foren puntejades per innombrables balladors escampats per la platea i corredors del Palau.

Les sardanes totes, a quina més bella i inspirada, provocaren entusiasmes entre els dansaires que les ballaven amb delectança, essent aqueixes *Eugènia* (primera que el mestre va compondre); *Tardor*; *Garlaire*; *La lluna, la bruna*; *Trapacera* i *Encisera*, aqueixa última, estrena, i darrera producció que ha escrit el mestre.

Ja entrada la nit va cloure's de tan bella faisó la festa de Sant Jordi, que enguany va fer la justícia d'un homenatge tan merescut com agradable.

PRIMER CENTENARI DE LA NAIXENÇA DE J. A. CLAVÉ

La diada de Pasqua, plena de llum i frisaments primaverals, era la més escaient per a commemorar la data gloriosa per a Catalunya en què el sublim cantor del poble vingué al món, per deixar-nos aquell doble llegat, de la seva obra generosament educadora i de les seves melodies immortals.

L'ORFEÓ CATALÀ que sempre ha tingut per al genial Clavé l'alta estima que els seus mèrits i valors requereixen, no podia fer menys que sumar-se amb tot l'entusiasme als actes que amb tal motiu s'han celebrat.

El dilluns al matí, la comitiva presidida per En Vicens de Moragas, per la Directiva i els Mestres Millet, Pujol, Salvat i Comella amb tota la Secció Choral d'homes i bon nombre de senyors socis protectors, s'encaminaren a la Rambla de Catalunya, lloc on està emplaçat el monument del popular músic-poeta.

La Senyera de l'Orfeó *voleiant al grat de l'aire*, ornada de múltiples llaçades, mostrava la severa majestat, com la vetusta imatge que el poble fervorós treu en processó per impetrar la Divina Clemència quan un flagell l'atueix implacablement. A son pas el vianants es descobrien amb respecte i molts es sumaven a la comitiva.

En arribar al peu del monument, on un gran nombre de persones hi era aplegat esperant la nostra entitat, mentre ressonaven els aplaudiments fou depositada una gran corona d'olivera i llorer, que com a penyora de glòria i record l'Orfeó ofrenava al líric exaltador de multituds, i després, en mig d'un silenci absolut i escoltat per la munió que omplenava els carrers i balcons de totes les cases de l'entorn, sota la batuta del mestre Millet, fou executada *Les flors de maig* amb tanta unció i fervor com si l'ànima del músic immortal, presidint augusta el commogut aplec, rebés dels cantaires aquella ofrena d'entusiasme amb què entonaven una de les seves obres més preades, i del públic, aquells xardorosos aplaudiments amb què era rebuda en acabar-se.

Després, la Senyera saludà tres vegades la gegantina i colossal efígie de bronze del que en vida fou un modest i senzill músic i en tant ressonaven novament els aplaudiments d'aquest poble que ell tant va estimar, retornà novament la comitiva cap el Palau de la Música. I sota la blavor d'aquell cel tan clar i la besada d'or d'un sol primaveral, els colors fulgurants de la nostra ensenya benamada donaven llum als ulls, i els vianants, després de descobrir-se, la miraven com s'allunyava plena de gràcia i majestat pels carrers de la nostra Ciutat, vestida de les festes.

I encara en ésser a la Plaça de Catalunya, un darrer homenatge d'aplaudiments dels sardanistes que hi dansaven feren més vibrant el símbol d'aquell matí de Pasqua de Resurrecció.

J. M. i M.

CENTENARI DE LA PRIMERA AUDICIÓ DE LA NOVENA SIMFONIA DE BEETHOVEN

El dia 7 de maig de 1824 en el teatre de la *Porte de Carinihi*, de Viena, fou executada per primera vegada la *Simfonia amb chors* de l'immortal mestre de Bonn, que tanta glòria havia de conquerir per al genial autor d'innombrables obres que el temps ha consagrat perpetuant-les.

Durant un segle les més prestigioses entitats musicals i els més eminents directors del món han tingut com a suprema cobejança poder donar audicions d'aquesta *Novena Simfonia*, i els públics de tot arreu, meravellats per tan portentosa creació, li han retut el tribut de la més alta admiració.

A Barcelona, on els batecs de l'art mundial sempre tenen un favorable ressò, la *Novena Simfonia*, de Beethoven, fou consagrada en la memorable nit del 30 de març de 1900, en el Gran Teatre del Liceu, sota la direcció del mestre Nicolau. A l'ORFEO CATALÀ li va cabre l'honor de donar aqueixa primera audició en la nostra volguda ciutat, així com el major nombre d'audicions successives. En el mateix Liceu, i amb l'orquestra del Gran Teatre, també dirigida pel mestre Nicolau, en les nits següents del 1 i 5 d'abril del mateix any, l'ORFEO CATALÀ donà dues audicions respectivament i es repetiren amb tots els mateixos elements en el propi teatre, en la Quaresma de l'any següent (1901) donant-ne dues audicions.

En el Palau de la Música Catalana, els dies 5 i 8 de maig de 1910, l'ORFEO CATALÀ, amb l'Orquestra Simfònica de Madrid, dirigida pel mestre Fernàndez Arbós, l'executà dues vegades; i el mes de maig de 1912 fou repetida pels mateixos elements i direcció en el propi lloc, de retorn de l'excursió artística a Madrid i a Saragossa on es donaren també sengles audicions de la mateixa obra.

En els concerts de Quaresma de 1913, el 28 de febrer, l'ORFEO CATALÀ la interpretà novament sota la direcció del mestre Ignatz Waghalter.

L'ORFEO CATALÀ no va tornar a cantar-la fins l'11 de juny de 1923, que ho féu amb l'Orquestra dels Amics de la Música, sota la direcció del mestre Francesc Pujol; i en el mateix any, els dies 25 d'octubre i 4 i 5 de novembre, l'executà amb l'Orquestra Pau Casals, dirigida pel mestre Casals.

Enguany, en commemorar-se el centenari d'aquesta sublim producció musical, l'ORFEO CATALÀ no podia menys d'aportar-li tot el seu entusiasme i veneració; per això amb més fervor que mai, si cap, col·laborà en les audicions que es donaren amb motiu de celebrar-se un esdeveniment tan memorable; el dia 7 de maig en el Gran Teatre del Liceu, i el dia 13 del mateix mes en el Palau de la Música Catalana, amb l'orquestra del Liceu i sota la direcció del mestre Fèlix Weingartner, i amb la col·laboració dels solistes vocals Andreua Fornells, Concepció Callao, Emili Vendrell i Ricard Fuster.

En el Palau de la Música Catalana fou interpretada juntament amb la grandiosa escena de la *Consagració del Graal*, del *Parsifal*, de Wagner; i l'èxit que ambdues composicions obtingueren fou dels que deixen una pregonia i inesborrable recordança.

Ja des del matí eren esgotades les entrades al Palau, i molt abans de l'hora de començar, la sala era plena d'aquella munió de filharmònics que acostumen a concórrer a les grans solemnitats.

En comparèixer a l'hemicicle, el mestre Weingartner fou aplaudit afectuosament, i amb la seva sobrietat i serena direcció aconduí la *Novena Simfonia* d'una faisó *hèl·lenica* (sigui'ns permès el mot), segura de ritme i clara d'expressió i matisos. L'*Adagio* fou dit de faisó tan formidable que hom creia després d'ell ja no fruir d'una emoció tan pura en la resta de l'obra, però el *Finale* amb els solistes i l'ORFEO CATALÀ depassà tota ponderació. La tasca del mestre Weingartner fou tan excel·lent que

l'auditori, suggestionat, li dedicà una ovació inacabable. El mestre Weingartner volgué compartir els aplaudiments amb el mestre Millet, obligant-lo a sortir amb ell, i amb els solistes vocals senyoretes Fornells i Callao i els senyors Vendrell i Fuster que tan admirablement havien cantat la part a ells confiada.

La segona part, integrada per la *Consagració del Graal*, on els chors prenen, com ja és sabut, una importància gran, fou un nou èxit per al mestre Weingartner i per als mestres Millet i Pujol que el secundaren, infontent a la sublim pàgina de Wagner aquell encís meravellós de què tota ella està rublerta i del qual poques vegades pot gaudir-se en el teatre.

Directors, chors i orquestra foren al finalitzar aplaudits insistentment, obligant als mestres Weingartner i Millet a sortir repetides vegades a l'hemicicle.

No sabem com s'haurà festejat el centenari de la *Novena Simfonia* arreu fora de Barcelona; però creiem que enlloc més poden haver superat en respecte, amor i entusiasme a l'obra de Beethoven com en la nostra estimada ciutat.

SESSIÓ EN HONOR DEL MESTRE RAVEL

Organitzat per l'Associació de Música "da Camera" i a càrrec de l'ORFEÓ CATALÀ, dirigit pel mestre Millet, tingué lloc al Palau de la Música Catalana el dia 20 de maig l'anunciat concert dedicat a un dels més prestigiosos compositors de la moderna escola francesa, En Maurice Ravel.

El temps primaverl, ple de neguits i frisaments; les amargors d'unes hores maulurades, o la joia d'unes evocacions sempre venerades, escampaven una vibració intensa, en tot esperit; vibració que es manifestava de faisó irresistible fent juntar els cors i les mans en fervors unísons i en aplaudiments unànimes. Així *El Cant de la Senyera*, de Millet, fou una brillant manifestació d'entusiasme, com ho foren també *La nina bella* i *La mal maridada*, de Pérez Moya; *El pastoret*, Millet; *L'enyor*, Cummellas Ribó; *La nina i el moliner*, Pérez Moya; *Cançó del lladre* i *El fill de Don Gallardó*, Sancho Marraco; *El mariner*, Pérez Moya; i la sardana *Les fulles seques*, Morera, que integraven la primera part.

La segona part era dedicada a la música francesa: del clàssic Jannequin, *Ocellada*; i dels moderns Debussy i Ravel, *Hivern, vós sou fort desplaent*, del primer, i *Garideta, Tres ocellets del paradís*, i *No aneu pas al bosc d'Ormonda*, del segon, en honor de qui es feia la sessió. L'auditori, que aplaudí molt complagudament totes les composicions, al final tributà una llarga ovació als mestres Ravel i Millet obligant-los a presentar-se repetidament a l'hemicicle.

La tercera part la componien *El moliner*, Alfonso; *El noi de la mare*, Nicolau, i *Credo de la Missa del "Papa Marcel"*, Palestrina; totes elles rebudes amb les més expressives proves d'entusiasme, per al mestre Millet i les tres seccions que dirigeix. Així mateix foren objecte d'admiració durant el concert els solistes senyoretes Fornells, Roca i Eusenyat, i els senyors Torra i Crespo, en llurs respectives intervencions.

El mestre Ravel, molt emocionat, expressà la seva admiració i agraïment per l'execució que les seves obres havien tingut a Barcelona: admiració que es palesà en

uns mots altaments expressius que tingué a bé de signar en l'àlbum de l'ORFEO CATALÀ.

Que el distingit mestre francès resti complagut de Catalunya i de les seves coses.

J. M. i M.

DOS VALUOSOS DONATIUS

Tal com es feia constar ja en la Memòria del secretari En Pasqual Boada, corresponent al proppassat any, l'ORFEO CATALÀ ha rebut darrerament dos valuosos donatius que per la importància musical dels mateixos volem assenyalar particularment en aquesta secció de la REVISTA.

El primer, ofert pel soci fundador En Jacinto Tort i Daniel, consisteix en un gran nombre de llibres de literatura musical (història, crítica i folk-lore) que vénen a enriquir la Biblioteca, ben important ja, de l'ORFEO.

Quant al segon donatiu, procedent de la senyora Na Maria Pujalt, Vda. de Rodoreda, ens plau fer constar aquí l'estima que ens mereix, ja que es tracta de la producció completa gairebé del plorat mestre Josep Rodoreda, un dels compositors que més s'havien desvetllat per la cultura musical de Catalunya i en les obres del qual tan bé es retrata la fesomia i els diversos caires de la música nostrada.

En possessió ja l'ORFEO CATALÀ de la partitura de l'idihi *La nit al bosc*, que és una de les més preuades composicions de l'esmentat mestre, tenim el goig ara de guardar en el nostre arxiu les partitures autògrafes restants del celebrat compositor català, la llista de les quals és massa llarga per a reproduir-la en aquesta nota, per la qual cosa donem solament els títols de les més importants que donaran prou raó de la valor del donatiu i justifiquen elles soles el renom de llur autor.

Guardant l'ordre cronològic, heu's aquí l'enumeració de les mateixes:

Stabat Mater, per a chor, solis, orgue i arpes (1872); *Les Set paraules de Crist*, per a veus i orquestra (1875); *Octet instrumental* (1876); *Betharram*, idihi místic, choral a quatre veus, amb acompanyament d'orgue (1880); *Missa de Rèquiem* (1883); *Missa de Nadal* (1883); *Marxa religiosa*, per a chor, orquestra i banda (1888); *Escola de cant modern*, 12 vocalisos (1898); *Missa de Santa Cecília* (1900); *Te Deum*, per a chor, solis, corda i orgue (1900); *Gethsemani*, lamentació (1900); *Trio*, per a flauta, oboè i piano sobre temes èuskars (1903); *Iparraguirre*, fantasia per a banda (1905); *Solfeigs* d'estil modern en les set claus (1914).

Entre les obres restants es compten melodies per a cant i piano, himnes i motets religiosos, cantates i peces per a banda (fantasies, ballades i marxes).

Catalunya

BARCELONA

GRAN TEATRE DEL LICEU. — La temporada de primavera, deixant de banda l'òpera, ens ha valgut l'ocasió de veure en aquell escenari novament el fastuós espectacle que constitueixen sempre els cèlebres Ballets russos dirigits per Serge Diaghilew.

El repertori, renovat gairebé totalment, ens oferí les estrenes següents: *El Tricorni*, de Manuel de Falla; *Pulcinella*, de Strawinsky; *Daphnis et Chloé*, de M. Ravel; *Contes russos*, d'A. Liadow; *L'après-midi d'un faune*, de Debussy; *Cimarosiana*, sobre música de Cimarosa.

El Tricorni pel seu color local, *Contes russos* per la seva original presentació, *Pulcinella* per la seva fantasia de pronunciat humorisme, *Daphnis et Chloé* avalorada per l'expressiva partitura de Ravel, satisfieren completament l'interès del públic, el qual aplaudeix igualment *Cimarosiana* per la seva diversitat de ritmes, però no tant l'adaptació plàstica de la *Tarda d'un Faune*, de Debussy, la realització escènica de la qual no es trobà pas del tot feliç.

Amb aquests nous ballets alternaren les produccions que havíem admirat ja en la primera presentació dels Ballets russos al mateix teatre, tals com les *Sílfiles*, amb música de Chopin, el *Carnaval* de Schumann, *Cleopatra* i *Thamar*, i d'una manera especialíssima, ja que constitueixen els millors encerts d'aquell espectacle, *Petrouchka* de Strawinsky i les danses del *Princep Igor*, de Borodine.

Mereix senyalar-se en les nostres pàgines, per llur alta significació, la col·laboració que han prestat als Ballets russos els notables artistes espanyols Picasso i Josep M.^a Sert, el primer en el decorat i vestuari del *Tricorni* i de *Pulcinella* i el segon en el decorat i vestuari de *Cimarosiana*.

A continuació dels referits ballets el mestre Fèlix Weingartner dirigí en la mateixa sala tres grans concerts, constituint un magne esdeveniment l'audició de la *Novena Simfonia* de Beethoven, amb la cooperació de l'ORFEO CATALÀ, que deixem ja consignada en altre lloc d'aquest número, i que coincideix amb la data precisament de la estrena d'aquella famosa producció a Viena cent anys enrera (7 maig 1824).

El repertori d'aqueixos concerts no oferí pas un interès pronunciat, ja que com primeres audicions hi figuraven solament el poema simfònic *Mytava*, de Smetana i la *Simfonia* n.º 4, en fa major, del propi mestre Weingartner, que es féu aplaudir per la seva bella contextura. També s'executà el quadro simfònic *Andalucia* del mestre Lamote de Grignon, que rebé l'acolliment favorable acostumat.

Direm, per fi, que l'Orquestra Pau Casals, en vigílies de partir per a pendre part en les festes de les Olimpíades de París, donà en el Liceu, davant d'un públic ben nombrós i entusiasta, dos concerts amb els programes mateixos que tenia anunciats a la capital francesa. Fou un nou èxit per als nostres professors i sobretot per al Mestre Pau Casals, que triomfà igualment com solista en la magnífica interpretació dels *Cants hebraics* de Max Bruch.

Amb el preludi del segon acte de *Goyescas* de Granados, *Catalònia* d'Albéniz i

la sardana *A Pau Casals* d'En Garreta, la música ibèrica hi era representada encara en els concerts susdits per les estrenes del ballet de la nova tragèdia *Neró i Acté*, de Manén, i les danses de la *Vida breve*, de Falla, festejades ambdues composicions amb entusiasta aplaudiment.

PÀLAU DE LA MÚSICA CATALANA: ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA MÚSICA. *Walter Drwensky*.—El tretzè concert del present curs de la ben simpàtica Associació d'Amics de la Música fou confiat ben encertadament a l'organista En Walter Drwensky. El dit talentós concertista interpretà un programa extremadament seriós en el qual figuraven pàgines de Friedmann Bach, Brukhorst, Buztehrde, Haendel, J. S. Bach, Reger i Liszt. Walter Drwensky fugí sistemàticament dels efectismes barroers i tocà i registrà totes les obres de faiso exquisida. I els amics l'aplaudiren inlassablement.—X.

Catorzè Concert. Per al concert que ens ocupa, l'Associació d'Amics de la Música invità a dos pianistes certament notables: Janos Baranyi (que oïrem fa poc temps) i Nandor Ember. Els esmentats artistes tocaren un enfilall de produccions interessants, per a dos pianos, de J. S. Bach, Mozart, Albènz, Schumann i Liszt. Malgrat les qualitats innegables d'ambdós concertistes, aquesta sessió de música despertà en nosaltres la impressió que no havia estat prou preparada. I fou una vera llàstima, car els ja citats pianistes palesaren, durant tota la vetllada, que són dos ben experts executants. Foren també ben aplaudits.—X.

ASSOCIACIÓ DE MÚSICA DA CAMERA. Desè concert. *Lucie Caffaret, Emili Vendrell, Eduard Toldrà*.—Ens fou agradós de tornar a oir a la ben notable pianista francesa Na Lucie Caffaret. Interpretà dues Sonates de Scarlatti; la Sonata en *re* major, de Mozart; 12 *Laëndler*, de Schubert; la *Toccata*, de Saint Saëns; dues pàgines de Chopin; el *Puerto*, d'Albènz; *Impromptu* (absolutament deliciós i admirablement cissellat), de Fauré, i la *Campanella*, de Liszt.

La senyoreta Caffaret posseeix una bella tècnica i una ben exquisida pulsació. Executà sobretot molt bé l'*Impromptu*, de Fauré; els *Laëndler*, de Schubert, i les *Sonates*, de Mozart i de Scarlatti.

La tercera part del programa fou consagrada a les següents cançons d'Eduard Toldrà: *Les garbes dormen al camp*, *Romanç de Santa Llúcia*, *Vinyes verdes vora el mar*, *L'ombra del lledoner* (cicle de 5 cançons).

Sempre havem estat sensibles a la boniquesa, a la franquesa de la musicalitat d'En Toldrà. Aplaudirem, doncs, efusivament, cadascuna d'aquestes cançons novelles en les quals apareixen un cop més ben clarament palesades les qualitats del jove músic català. Heu's aquí, un cop més, música clara, sincera, elegantment i escaient abillada, que revela vena, sanitud d'esperit i facilitat. Aquesta mena de música (que contrasta sovint amb més d'una *cabòria* de l'hora present) evoca sempre en nosaltres el record de Schubert. En Toldrà té certament raó i el camí que segueix és excel·lent. L'esdevenidor somriurà sens dubte al nostre jove i talentós artista. Les seves noves cançons representen ja un bell esforç (i un bell exemple!) i són innegablement interessants. Repetim que les aplaudirem efusivament.

Cal ara agrair a l'Associació de Música "da Camera" el fet d'haver dedicat tota una part del concert que acabem de comentar, a un músic *nostre*.

En Vendrell cantà sentidament les cançons d'Eduard Toldrà i llur autor les acompanyà amb traça. — X.

El concert onzè mereix certament quelcom més que una breu nota informativa, però el temps ens manca per a poder escriure altra cosa... De Festival qualifica l'Associació de Música "da Camera" el concert que anem a ressenyar. El mot és just. Es tractà, en efecte, d'un important Festival dedicat a Maurici Ravel i al qual Festival, ultra Na Marcelle Gerar, Robert i Màrius Casadesús i Maurici Marechal, col·laborà el propi mestre Ravel. El programa fou combinat per tal de fer conèixer alguns dels caires essencials de l'art de l'autor i l'ustre de *L'Heure espagnole* i de *Daphnis et Chloé*. Heu-se'l aquí: *Gaspard de la nuit* (Ondine, Le Gibet, Scarbo), per a piano; *Shéhérazade* (Asie, Le flûte enchantée, L'indifférent), per a cant i piano; *Berceuse* i *Tzigane*, per a violí i piano; *Ronsard à son âme*, *Sur l'herbe*, per a cant i piano; *Sonata* per a violí i violoncel; *Trio en la menor*, per a violí, violoncel i piano.

Maurici Ravel és avui un dels músics francesos de més prestigi. Al costat de Gabriel Fauré (un dels seus mestres), de Dukas, de D'Indy, Rabaud, etc., cal considerar-lo com un dels més grans mestres de l'art musical contemporani. Però ultra un gran músic, un ferm creador de produccions importantíssimes, En Ravel és, demés, un músic representatiu. Representatiu d'una tendència ben determinada. I dins d'aquesta tendència, és a dir, dins de l'impressionisme, En Ravel és innegablement personal. En Ravel és també un dels músics més destres, més traçuts de l'hora present. La seva escriptura és interessantíssima. Crea sovint veritables joiells. Joiells harmònics, joiells sonors que hom llegeix, tothora, amb l'interès més viu. En Ravel és també un músic que estructura bé les seves obres. És, en fi, un admirable orquestrador. Un orquestrador que, segons el seu deixeble Roland Manuel, ha seguit les petjades de Rimsky-Korsakoff. Ha afegit, però, noves coloracions, noves troballes, a l'orquestra riquíssima, fastuosa, del mestre rus.

Però en el concert que ens ocupa no gustàrem cap pàgina orquestral. Gosem afirmar, amb tot, que l'escriptura pianística, per exemple, de *Gaspard de la nuit*, o l'escriptura de *Shéhérazade* o de més d'una pàgina del *Trio*, i fins de la seva *Sonata* per a violí i violoncel, és tan plena de matisos, de color, de bonics timbres, com certes pàgines del *Daphnis*.

La *Sonata* per a violí i violoncel representa un d'aquells diem-ne jocs (jocs peril·losos!) als quals Ravel es dedica més d'una vegada. Les dues veus sonen plenes (també hi sonaven les dues veus del vell Bach!) i, més d'un cop, fins rep hom la sensació de rics acords. Car l'escriptura de Ravel, amb tot i tractar-se de ben poques notes, és, en l'obra que ens ocupa, concebuda verticalment. I, com dèiem, fins timbres diferents es senten, es diria, més d'una vegada! I no es tracta de cap suggestió personal per part de l'auditor. En Ravel coneix els recursos dels instruments per als quals escriu i sap jugar-hi.

Figuraven en el programa, que havem ja recordat, dues estrenes: *Tzigane* i *Ronsard et son âme*. La darrera producció és una pàgina curta, deliciosa, el fons de la qual el creen una successió de quintes. I damunt d'aquest acompanyament, que en altres

mans hauria pogut resultar *primíssim* (i que en el cas que ens ocupa resulta deliciós) la veu hi llisca amb gràcia...

Tzigane, per a violí i piano, és precisament el que el seu nom ja indica. És una mena de *caprici* molt ben escrit.

Aquest concert esdevingué realment importantíssim, interessantíssim (el llegidor ja ho endevina) i cal agrair-lo a l'Associació de Música "da Camera".

Marcelle Gerar, Robert i Màrius Casadesús i Maurici Marechal col·laboraren ben encertadament al concert del qual parlem. Robert Casadesús tocà, digué, pastà subtilment, admirablement *Gaspard de la nuit*. La senyoreta Gerar cantà amb correcció (però sense donar-hi gran relleu) les obres que havem ja esmentat i Màrius Casadesús tocà bé la *Berceuse* i *Tzigane* (l'execució de la darrera producció semblava amb tot, algun cop, un xic insegura) i, amb En Maurici Marechal, executà amb traça la difícil *Sonata* per a violí i violoncel. Junts, en fi, amb En Robert Casadesús, tocaren de manera perfecta el bonic *Trio*. Cal fer també constar que en Ravel acompanyà exquisidament *Schéhérazade* i *Berceuse*.

El públic, un xic desatent amb els artistes. Remors de xiuxiueigs revelaven sovint una evident *distracció*. I les converses en veu alta, durant els curts intermedis que separaven les obres, la palesaven un cop més. Què pensaran els grans artistes que ens visiten, que l'Associació de Música "da Camera" invita sovint, ben intel·ligentment i encertadament, d'aquestes *distraccions*, i quin concepte formaran de nosaltres, de tots nosaltres?

I heu's aquí un concert a propòsit del qual hom parlaria encara amb gust, car apareix, certament, pletòric de suggestions.—X.

El concert en honor del mestre Ravel que l'Associació de Música "da Camera" organitzà, i el programa del qual fou confiat a l'ORFEO CATALÀ, va ressenyat ja en la secció corresponent dels actes de la nostra entitat.

Quartet Léner.—El novè concert del present curs fou encomanat al Quartet Léner, de Budapest, que ens donà una versió intel·ligent, ben viva i expressiva, dels quartets en *si bemol major*, de Mozart, i en *fa major*, de Ravel, que el públic rebé amb franc aplaudiment, festejant així els mèrits que distingeixen als artistes hongaresos senyors Léner, Smilovits, Roth i Hartman, que constitueixen el notable Quartet que per primera vegada ens visitava, i als quals s'hi afegí la pianista senyora Olga Loeser per a l'execució del *Quintet en fa menor*, de Cèsar Franck, amb el qual terminà la sessió del 26 d'abril.

JOAN MASSIÀ I ALEXANDRE VILALTA.—Heu's aquí un concert que assolí un èxit franc. S'efectuà el dia 25 d'abril. Ja és ben sabut que el violinista Massià és un dels nostres artistes més assenyats, més talentosos. En Vilalta és també un dels nostres joves pianistes més simpàtics i ja més aplaudits, també. L'èxit era, doncs, segur. El concert començà amb una execució correctíssima de la *Sonata* op. 30, núm. 2, per a violí i piano, de Beethoven. Després, En Massià interpretà de manera segura, sentida, veritablement mestrivola, la difícil i ben coneguda *Kacona*, de J. S. Bach. Tocà també (tercera part) obres de Milhaud, Dvořák-Kreisler, Pujol, Schubert, Benda

i Tartini-Kreisler. Cal fer constar que el *Vell madrigal*, del mestre En Francesc Pujol, que En Massià *estrenà*, és bellíssim. És una pàgina delicada que comenta, o millor *dit*, exterioritza musicalment allò subtil que palpita en uns certs versos de l'alt poeta Ausias March. La pàgina d'En Pujol ve a enriquir oportuníssimament la literatura per a violí. I és ben segur que els concertistes del dit instrument la interpretaran tots. L'obra esmentada és evidentment superior a les moltes *transcripcions* que generalment s'executen. L'obra que ens ocupa (i diem això *prescindint* de la bona amistat que ens uneix amb el seu autor) representa, en fi, un feliç encert d'En Francesc Pujol. En Massià (amb son estil acurat, equilibrat, que el caracteritza) fou un intèrpret ideal del *Vell madrigal*.

La segona part del programa fou confiada al jove concertista N'Alexandre Vilalta. Executà la *Balada* op. 47, de Chopin; *Elevació*, de Schumann; *Triana*, d'Albèniz, i *Somni d'amor* i *Rapsòdia XII*, de Liszt. En Vilalta, amb tot i sentir-se, creiem, un xic indisposat, provà una vegada més que té un veritable temperament d'artista i de concertista. Malgrat la seva juvenesa té ja una bella tècnica i fins *malícies* d'executant ja ben expert. No hi ha dubte que si En Vilalta no es cansa d'estudiar, arribarà a ésser un dels més notables concertistes de la nostra terra. — X.

FRATÉ SOLE. — A les darreries de la passada Quaresma foren donades al Palau diverses representacions, ben concorregudes per cert, del poema musical-cinematogràfic *Fraté Sole*, on es descriuen diversos episodis de la vida de Sant Francesc d'Assís. L'exposició d'aquest film d'innegable bon gust anà acompanyada de l'audició del poema musical de Lluís Mancinelli que dóna força expressió a la plàstica, essent interpretada aquesta partitura per l'orquestra del Gran Teatre del Liceu, sota la direcció del mestre Josep Sabater, amb la cooperació de l'Orfeó Renaixement que dirigeix el mestre Llorenç Carbonell. Encara que la personalitat resta bon xic indecisa, la música del mestre Mancinelli, destrament composta, s'escolta agradosament, imposant a voltes el seu caràcter ja místic, ja dramàtic, que la part vocal colora amb encert.

SALA MOZART: ASSOCIACIÓ INTIMA DE CONCERTS. Robert i Màrius Casadesús, Maurici Marechal. — L'Associació Intima de Concerts encarregà el concert del dia 25 de maig als ben notables artistes els noms dels quals encapçalen aquesta curta nota. Cal recordar que la Intima havia precisament presentat als aficionats barcelonins els ben talentosos concertistes francesos. Els esmentats artistes dedicaren el programa a Beethoven. I oïrem una *Sonata*, per a violoncel i piano; *Els Adeus*, l'*Absència* i el *Retorn*, per a piano, i una *Sonata*, per a violí i piano. Robert i Màrius Casadesús i Maurici Marechal despertaren en nosaltres la mateixa impressió que havien ja aconseguit despertar en llur concert de presentació i darrerament, al Palau de la Música Catalana, en el Festival Ravel. Són tres executants expertíssims. Maurici Marechal donà vida a la *Sonata* que interpretà i lluí un cop més el seu so ferm i bellíssim. Robert Casadesús tocà amb bella cura la *Sonata* que havem ja esmentat. La tocà i la polsà de faïso perfecta i la sentí i la digué amb innegable justesa. I en Màrius Casadesús interpretà amb correcció la *Sonata* per a violí. Un concert, doncs, ple d'interès. — X.

T. FILIPPONI, M. CRICKBOOM i F. VIA. — En els concerts vuitè i novè de la Intima hi cooperaren la pianista Tina Filipponi, el violinista Mateu Crickboom i el pianista català Ferran Via. La senyoreta Filipponi posseeix condicions força estimables, especialment en el domini que té assolit del mecanisme, havent deixat una impressió de les més bones. Ultra la *Sonata appassionata*, de Beethoven, i mantes pàgines de Chopin, que digué amb expressió viva i xardorosa, executà encara pàgines clàssiques de Marcello, Haendel i Scarlatti i tres peces de Turina, Albéniz i Ravel que traduí amb un sentiment molt personal.

El violinista Crickboom, que té guanyada entre nosaltres una reputació immillorable, mostrà novament la mestria del seu art, noble i serè, ple de respecte envers les obres escollides que donen sempre als programes de l'excellent violinista un atractiu poderós. En el concert novè de la Intima, En Crickboom hi executà, amb En Via, les Sonates de Debussy i de Lekeu, interessant d'una manera extraordinària la primera, d'una personalitat indiscutible, que no ha estat pas gaire repetida a casa nostra. La interpretació, molt vibrant i justa d'ambdues Sonates, valgué al violinista belga i al pianista català un acolliment dels més entusiastes.

No menys viu fou l'èxit obtingut per En Via en les composicions de Schumann. Chopin i Schubert-Liszt que interpretà sol al piano, reconeixent-s'hi en elles el treball ple de seny i depurat que ha realitzat En Via durant els anys que l'hem tingut allunyat de nosaltres i que li ha valgut a Lyó, on resideix actualment, una estima ben justificada.

Per altra part, En Crickboom consolidà la fama de la seva escola en l'acabada execució que donà a les produccions clàssiques de Vitali i J. S. Bach, amb les quals obrí el programa del concert que deixem ressenyat. — S.

RECITAL FORNELLS. — Perfectament secundada pel pianista En Baltasar Samper, la solista de l'ORFEO CATALÀ, N'Andreua Fornells, donà a la mateixa Sala Mozart, el dia 9 de març, un recital de cant, on demés d'un enfilall de boniques cançons populars que omplien tota la part tercera del programa, mostrà també el seu talent en una tria de melodies originals dels mestres clàssics Gasparini, Mozart, Schubert, Schumann i Brahms, junt amb altres modernes de Grieg, Wolf, Saint-Saëns, Reger, Nicolau i Pujol. L'èxit de la senyoreta Fornells fou immillorable, veient-se festejada constantment pel distingit auditori que l'escoltà ben agradat i li féu repetir alguna de les cançons anunciades, ampliant encara el programa amb altres no menys belles i aplaudides amb igual gust. Fou, per tant, una nova prova dels mèrits sempre estimables de la senyoreta Fornells que tants admiradors compta a Catalunya i arreu on les seves facultats envejables s'han manifestat.

TRIO ARDÈVOL. — El trio que el professor Ferran Ardèvol ha constituït amb els notables artistes J. Altimira (violí) i F. Pérez (violoncel) fou escoltat amb innegable interès en dues sessions celebrades el mateix mes de març. Les obres executades de Dvorak, Reger, Strauss, Schumann i Ardèvol, assoliren una interpretació molt correcta; havent de fer menció per llur novetat de la *Sonata en do menor* (1904) i del *Quartet en sol menor* (1908), ambdues de l'esmentat professor senyor Ardèvol, el

qual en tractar un gènere tan difícil i seriós com aquell s'ha fet acreedor a l'aplaudiment sincer dels bons aficionats, mostrant els preuats dots que poseeix de compositor aciençat i destre que el fan digne del més franc elogi i encoratjament. No oblidem consignar que en la interpretació de l'expressat *Quartet* cooperaren ben encertadament els senyors Fabré i Canut, que reberen amb l'autor i tots els altres executants l'aprovació de tot l'auditori.

PREMI PARRAMON.—El dia 2 de maig va celebrar-se el concurs anunciat per a l'adjudicació del "Premi Parramon". Formaven el jurat els coneguts professors senyors Crickboom, Costa, Toldrà, Llobet i Marshall; guanyant el susdit premi el jove violinista Joan Coll i Gili, deixeble del mestre Juli Jarque. L'acte es veié molt concorregut, elogiant-se per tothom la bella iniciativa del celebrat violer d'aquesta ciutat senyor Parramon.

RECITALS J. PONS.—Tres recitals ha celebrat darrerament el pianista Juli Pons a la Sala Mozart, on es reuní un auditori molt escollit que aplaudí el jove concertista ben agradat de la seva tasca. Aquesta era, realment, importantíssima pel nombre d'obres executades, predominant en la llista d'autors els noms prestigiosos de Bach, Beethoven, Schumann i Chopin. En Pons posseeix un gust molt personal i d'una sensibilitat delicada que es manifesta acompanyat d'un mecanisme fàcil i brillant. Escoltà molts aplaudiments i es mostrà superior en les peces de més refinada virtuositat.

TEATRE ELDORADO: ORFEÓ GRACIENC.—Els concerts populars que com els anys precedents ha donat la notable institució coral de Gràcia a l'Eldorado s'han vist favorablement acollits, mantenint el mateix fervor d'entusiasme que solen despertar totes les manifestacions d'aquella agrupació que dirigeix amb remarcable talent el mestre Joan Balcells. En els programes dels tres darrers concerts, celebrats durant els mesos de febrer i març, s'han repetit les composicions més distingides del repertori que sovint hem aplaudit a l'expressat Orfeó, comptant-s'hi també algunes sardanes que foren executades en el concert del 23 de març per la cobla "Iluro" de Mataró. Esmentarem així, solament, les obres estrenades, que eren originals de Miquel Blanch, Josep Doncel, Apeles Mestres, Pere Jordà i Antoni Botey. Les del mestre Blanch *Les campanes de Talló* i *El rústic villancet*, per a chor mixte, s'escoltaren agraïvolament, distingint-les un sentiment popular del tot corprenedor. La cançó gallega *Canto d'arrieiro*, de J. Doncel, és d'una inspiració tendra i senzilla, així com també la cançó del celebrat artista català Apeles Mestres, *La non-non dels blats*, que despertà viva emoció. Molt ben rebudes foren igualment les sardanes *Dansant* i *El Mestre de minyons*, d'En Pere Jordà, la primera, especialment, que és d'un sentiment patriòtic que abranda tota la sala. Però l'èxit més viu d'aquests concerts fou reservat per a la sardana *A En Clavé*, del mestre Botey. Interpretada per l'Orfeó i la cobla, causà un efecte molt brillant que obligà la repetició de l'obra, de la qual, demés de la seva estructura ben bastida, cal alabar l'espontaneïtat i frescor dels seus motius, inspirats oportunament en la producció tan celebrada i coneguda del mestre a qui va endreçada, l'immortal Clavé.

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA. — En el mateix teatre l'Orquestra Simfònica dirigida pel mestre Lamote de Grignon hi ha celebrat la seva quinzena sèrie de matinals líriques populars, que el públic barceloní ha acollit, com sempre, amb general fervor. Les obres donades per primera vegada foren dues solament: *Simfonieta en la menor*, sobre temes russos, de Rimsky-Korsakow, i *Gymnopédies* (instrumentades per C. Debussy), d'Erick Satie. El públic escoltà aquestes noves produccions amb manifesta simpatia, especialment la *Simfonieta* del mestre rus que es repetí en un dels concerts successius. En el primer d'aquesta tanda hi col·laborà la pianista senyoreta Onia Farga, que en l'execució del *Concerto en do menor*, de Beethoven, rebé un acolliment força entusiasta. Per l'èxit gran assolit hem d'esmentar encara la cooperació que prestà la senyoreta Concepció Callao en l'audició de l'escena final del *Capvespre dels Déus*, de Wagner, que figurà també en el Festival Wagner que va cloure la sèrie esmentada. Gluck, Beethoven, Weber, Mendelssohn, Debussy, Dukas i Ravel amb l'esmentat Wagner, completaren els programes, plens d'interès, de la quinzena sèrie celebrada per la notable orquestra barcelonina que dirigeix des de la seva fundació el mestre Lamote.

El fet de no haver contestat encara l'Ajuntament de Barcelona a la sol·licitud de l'Orquestra Simfònica demanant una subvenció per a poder continuar la celebració dels seus concerts populars, aquests resten sospesos per temps indefinit. No volem deixar d'expressar en aquesta ocasió la simpatia que ens mereixen totes les manifestacions musicals a favor de la cultura del poble i llur necessitat, i per això desitgem que sigui com més curta millor la interinitat d'aquella obligada suspensió.

TEATRE BARCELONA: ÒPERA DE CAMERA. — Alternant amb els concerts d'Emil Sauer, dels quals donàrem compte ja en el número d'abril, un espectacle força interessant ens fou ofert durant la passada Quaresma en el mateix teatre, consistint aquell en les representacions d'òpera "da camera" magníficament realitzades pels prestigiosos artistes, ja coneguts del nostre públic, Armand Crabbé (baríton), Angels Ottein (sopran) i Carles del Pozo (caricato), amb la cooperació d'una petita orquestra, constituïda a base principal del Quintet Hispània, de Madrid, que dirigeix amb remarcable cura el mestre Pere Blanch, director de l'Orquestra Simfònica de Lisboa. El repertori, compost d'obres clàssiques i modernes, era ben temptador; però el gran públic no volgué donar-se per enterat i va deixar transcórrer la bella tanda de representacions, oblidant de cop els èxits ben legítims d'aquells artistes, principalment els que el baríton Crabbé havia obtingut en l'escenari del Liceu i en les nostres sales de concert. I, no obstant, els fidels aimadors de la bona música que assistiren a les representacions susdites fruïren d'un art depurat i dels més exquisits, que es feia admirar no solament per la valor de les obres donades, sinó també pel gust dels mateixos cantants que posaren en la interpretació de les produccions escollides tota llur amor i consciència, ben difícil de superar.

Del repertori antic, ultra la incomparable òpera bufa de Pergolesi, *La Serva Padrona*, que havíem ja aplaudit als mateixos artistes l'any passat en el Palau de la Música Catalana, ens foren ofrenades les operetes franceses *Le Maître de Chapelle*, de F. Paër; *Les Noces de Jeannette*, de V. Massé, i *Lluïseta i Frederiquí*, d'Offenbach. La frescor i l'espontaneïtat de llurs melodies, la ingenuïtat i senzillesa de llur estil,

la gràcia delicada que les envolta sempre, presten a aquelles produccions un atractiu que no ha minvat pas amb el transcurs dels anys. Pel qui sap escoltar, lluny de tota parcialitat, l'audició de les obretes referides és encara un goig ple de sanitat que omple l'esperit de joia franca i serena.

Quant a les obres modernes, no foren pas menys estimades per l'interès, principalment, que despertà llur novetat. Una d'elles, *Il segreto di Susana*, d'En Wolf-Ferrari, havia obtingut ja en el Liceu, on fou representada per primera vegada l'any 1916, un acolliment del tot favorable i merescut per la finesa i bon gust de la partitura, d'una modernitat de bona llei ben digna d'aplaudir. S'escoltà, doncs, en el Barcelona amb la mateixa complaença de llavors. *Noces d'or*, del mestre belga A. Maurage, té mèrits suficients per a imposar-se, encara que es dol de falta d'estil. Més afortunades trobarem *La Guitarra*, d'En Carles Pedrell, nebot de l'inoblidable mestre tortosí, i *Fantochines*, d'En Conrado del Campo. La producció d'En Pedrell és d'una subtilitat ben francesa, bé que el caràcter espanyol no deixa tampoc d'acusar-se en mants indrets. És una fantasia d'indiscutible bon gust i, sobretot, d'una tècnica força curiosa que denota en l'autor un coneixement cabal de les orientacions més modernes. Diguem, per fi, quant ens va plaure *Fantochines*, del simpàtic i talentós compositor madrileny, ben reputat entre els músics per les seves anteriors produccions. En Campo ha fet novament gala de la seva inspiració i de la seva mestria en musicar *Fantochines*, per bé que l'assumpte excessivament picaresc, per cert, no trobem que s'adiguí pas gaire amb el temperament de l'autor del *Final de don Alvaro*, el qual ha donat proves de sentir la música amb un sentiment més noble i més enlairat. El segon quadro el trobarem més equilibrat que el primer: és d'una escriptura més fluida i transparent, encara que l'interès de la partitura, d'una orquestració ben entesa dintre els límits imposats, es sosté sense mai defallir.

No caldrà repetir que l'èxit més franc premià la fina tasca dels cantants afudits, els mèrits dels quals, acompanyats de llurs brillants facultats, meresqueren de l'auditori el més entusiasta acolliment. — S.

SALA WERNER: C. COSTA - C. PETIT. — Dues novelles concertistes, d'envejables qualitats, les senyoretes Càndida Costa (pianista) i Carme Petit (violinista), donaren plegades un concert ple d'atractiu que reuní a la Sala Werner un auditori ben nombrós i intel·ligent. Dues sonates per a violí i piano, de Haendel i de Beethoven, foren interpretades amb un bon gust i una correcció que valgueren a les gentils concertistes el més incondicional aplaudiment. Cada una, particularment, pogué manifestar encara en la part central del programa els mèrits que avaloren llur interpretació, delicadament expressiva en la senyoreta Petit, ferma i colorida en la senyoreta Costa. El bell èxit assolit en el concert de referència servirà d'estímul, ben cert, a les expressades artistes per a perseverar en llurs estudis tan ben encaminats vers l'absoluta perfecció.

BADALONA

En el Teatre Cervantes (Centre Loredà) tingué lloc el primer Concert popular de la "Schola Simfonica", sota la direcció del mestre En Joan Aymerich. Aquest pri-

mer Concert havia despertat gran expectació, tant fou així, que molts de dies abans no quedava ja cap seient disponible; demostració de com sap premiar la nostra ciutat els lloables esforços dels seus fills.

Mestre Aymerich oferí un programa ben pensat i mesurat (no menys esperàvem d'ell):

El *Concerto Grosso*, d'Haendel; el *Minuet*, de Mozart, que hagué de bisar-se, car val a dir que tota la gràcia joguina i elegant del "Diví" hi fou evocada; la *Fulla d'Album*, de Wagner, curiosament orquestrada pel mestre Director, ens foren una revelació i a l'ensem demostració del molt que podem esperar d'ell. Finí la primera part amb l'*Obertura d'Ifigenia in Aulida* (final Mozart), de Gluck, portada amb la brillantor precisa i coronada amb una ovació que es féu més intensa en fer oferiment al mestre d'una batuta d'honor, ofrena feta, en nom dels mestres de l'orquestra, deixebles i amics, pel senyor Mas, antic deixeble de l'avui senyor Director de la susdita "Schola Simfònica".

Per complaure al públic i en honor del senyor Cassià Carles, mestre d'oboè, es tocà una *Berceuse*, de Bordier (corda i solo d'oboè), no cal dir que el senyor solista ho féu de la manera insuperable a què ja ens té acostumats. Finí el concert amb la *Simfonia en do major*, de Beethoven, no mancant-hi totes aquelles meravelles de l'art dels sons que immortalitzaren al ferm músic de Bonn; l'ovació final féu repetir l'últim temps i en finir de les notes brillants pensàrem que mestre Aymerich era també mestre del saber fer i que una realitat com la d'aquest concert era digna d'estudi pels que vigilen les evolucions musicals de la nostrada Ciutat de Badalona.

P. A.

ORFEÓ DE SABADELL

A la memòria del popular músic català Josep Anselm Clavé, i en el centenari de son naixement, aquest Orfeó celebrà, el dia 20 de maig, una gaia festa en la qual es palesà d'una manera brillantíssima l'esperit del nostre poble amador dels qui saberen interpretar artísticament les manifestacions més pures traslluidores del caràcter autòcton de les coses catalanes. A les moltes festes celebrades arreu de la nostra terra festejant aquella data commemorativa, cal reconèixer que Sabadell hi ha fet un bell paper, entregant-s'hi els ciutadans amb tot entusiasme amb el noble desig d'avivar un moment històric cabdal en la nostra renaixença i que, evolucionant, ha arribat al cim gloriós amb la constitució, difusió i perfeccionament dels actuals Orfeons.

Obrí la festa el Vice-President de l'Orfeó, fent ressaltar l'oportunitat i la justícia de l'acte que s'anava a celebrar i, seguidament, es descabdellà la vetllada segons l'ordre del programa següent: *Biografia de J. A. Clavé*, pel secretari de l'Orfeó; *La glorificació de Clavé*, poesia llegida per Marian Torner; *L'enyorament* (Clavé), cant, per Roser Masclans; *Clavé*, paraules de Joan Maragall, lectura per Domènec Serra; *A un rossinyol* (Clavé), poema, llegit per Dolors Vinyes; *Pel teu amor*, cant, per Jaume Cunillé; *Clavé*, prosa de Lluís Millet, per Josep Ballester; *El cant vostre*, poesia de J. M. Costa i Ruiz, per Antoni Martí Baster; *El cor de l'estimada*

(Planas), cant, per Joaneta Cunillé; *Cançó de la rosa i la cançó*, poemeta de Joan Arús, lectura per Assumpció Llongueras; *L'obra de Clavé*, estudi crític, per Joan Sallarès, i com a final de la primera part, el formós i inspirat *Glòria a Clavé*, de Sancho Marraco, per l'Orfeó. Tots els elements que hi prengueren part són orfeonistes, i per la distinció i bon to com realitzaren son comès, ressalten els benifets que en l'ordre cultural s'obtenen aconseguint-se a la magnífica labor de les institucions orfeòniques nostrades; així ho degué entendre el públic el qual premià l'acabament de cada número del programa amb sengles aplaudiments que, sovint, arribaven a constituir xardoroses ovacions.

La segona part fou tota ella a càrrec de l'Orfeó, cantant, de bell començ, la secció d'homes, les obres claverianes *Les flors de maig* i *De bon matí*, acollides ambdues amb fort entusiasme; seguiren *Cançó del lladre* (Sancho Marraco), *Els fadrinets de Sant Boi* (Pèrez Moya), *La sardana gran* (Morera) i *El cant de la senyera*, d'En Millet, el qual calgué repetir, com també degué fer-se amb algunes altres obres per apaivagar els xardorosos aplaudiments i les entusiàstiques aclamacions que es promogueren d'un cap a l'altre del Teatre Principal, atapeït de públic a més no poder.

Fou aquesta, certament, una festa de la qual se'n servarà un grat record i és de les que constitueix un èxit dels més extraordinaris entre els nombrosos que ha aconseguit l'Orfeó de Sabadell que, dit sia de pas, cada dia guanya més adeptes i simpaties, atorgant-li el reconeixement de son valer i l'ajut d'insospitades generositats. Bé es mereix que sigui així estimada la tasca gegantesca del mestre Josep Planes el qual rendeix tothora els fruits de son saber i l'esforç de les seves activitats a fer que Sabadell tingui una corporació artística en justa consonància amb la puixança de la ciutat mateixa. Per això cal felicitar-lo ben cordialment, perquè no tingui defallors en la tasca que tan ardidament ve realitzant.

Bibliografia

PAUL LANDORMY. *Bizet*. Fèlix Alcan, París.

Bella síntesi de la vida i obra de Bizet la de Paul Landormy que ha publicat en la col·lecció d'Alcan, editor. Síntesi serena, imparcial, presentant els clars i obscurs d'aquest compositor qui per dues de les seves obres, *L'Arlésienne* i *Carmen*, s'aguanta ferm i viu, mentre els seus col·legues compatriotes més famosos de la mateixa època decauen en l'apreciació del món musical modern: ni la dolcesa harmoniosa quasi eloqüent de Gounod, ni la perfumada elegància femenina de Massenet, ni la discreta gràcia quasi anodina d'Ambroise Thomas ens diuen gran cosa avui, mentre que les bones pàgines de Bizet vibren encara i ressonen en l'esperit modern. Per això interessa aquest llibre, per això el llegim amb més afany que si fos un compendi d'erudició sobre un autor mort per a la nostra sensibilitat.

Es curiosa la idiosincràcia de Bizet, d'aquest artista sense grans ideals, sense gran cultura, pensant sempre amb el públic; sense gran valor intel·lectual, però d'una intuïció natural tan viva que en ensopegar amb assumptes vius d'humanitat i caràcter creà dues obres fortes, genials i duradores.

El llibre de Landormy es llegeix amb gust per la prosa escaient amb què està dictat i per la cultura artística, sobretot musical, que l'avalora.

Ll. M.

HENRI PRUNIÈRES. *Monteverdi*. Fèlix Alcan, París.

Interessantíssim aquest volum de la col·lecció de *Les Maîtres de la Musique* que publica la casa Alcan de París. Son autor, Henri Prunières, mostra la seva ampla erudició i tot el seu amor i intel·ligència del gran geni que fou Claudio Monteverdi, compendiador excels de la música del sis·cènts a Itàlia.

Es interessant aquest volum per presentar-nos de manera compendiosa i clara una figura eminent de la història de la música fins ara poc coneguda, en sa vida i en ses obres, de la generalitat del món musical. Interessant perquè la fa estimar i admirar despertant el desig del coneixement directe de l'obra múltiple i forta d'un músic, potser el més ardit de l'expressionisme en l'art dels sons; d'un compositor que segella genialment tota una reacció i una nova modalitat que començant en ell va a finalitzar a l'apoteòsic drama líric wagnerià.

Mr. Prunières descabdella el seu llibre presentant l'home i l'artista a la vegada: l'home fort en lluita en la vida i en l'afany de la perfecció del seu art; combatent en les malvestats del viure i encès en la febre de la creació contínua.

Interessant aquest Monteverdi, el qual apoderant-se de la freda troballa del recitatiu de la *camerata fiorentina* (que amb la taleia humanista volia refer la tragèdia grega), donant-li vida i passió i matitzant-la amb la més atrevida coloració melòdica i harmònica, no deixa per això de respectar i emprar a estones les formes tradicionals polifòniques, l'art que ell amb ses genialitats del nou sentir tirava al menyspreu i a l'oblit. Mes per aquest motiu resultà plena i resolta aquella nova música de reacció contra la polifonia clàssica; perquè la potencialitat del geni no ofegava la humilitat i així aprofitava el tresor antic per a avalorar el nou; així dels cabals dels avis en treia virtut per la riquesa de l'esdevenir tal com feren Bach i Beethoven i fins Wagner.

Heu's aquí una bona lliçó que es treu de la lectura del llibre de Mr. Prunières; lliçó convenient als temps moderns, temps de pruija d'un art novíssim que sembla que vol sorgir menyspreuant tota llei i tota tradició i fins l'ànima de l'home. Monteverdi, donant la mà a la polifonia que moria ja eixuta de tota vida, mirava endavant i encarant-se amb la natura, pouant en els sentiments humans, trobava la parla nova que refrescava i refeia el sentit musical de l'època.

Heu's quí les observacions que ens ha inspirat l'interessantíssim llibre de Mr. Prunières, el distingit director de la *Revue Musicale de París*.

Ll. M.

Der Bär. Jahrbuch von Breitkopf und Härtel auf das Jahr 1924. Leipzig, 1924.

L'antic establiment editorial de Leipzig, Breitkopf und Härtel, universalment conegut, comença enguany la publicació d'un anuari que porta per títol *Der Bär* (L'ós), fent referència a la marca o emblema de la popular edició musical.

El primer volum, corresponent a l'any 1924, consta de 130 pàgines, plenes de coses interessants que bo i lligant-se íntimament a l'història de l'esmentada casa, són una contribució a la història de la música moderna especialment a Alemanya. Mereixen esmentar-se, entre altres treballs, la reproducció dels primers escrits de la *Allgemeine Musikalische Zeitung* (any 1817) firmats per Fichte i Wackenroder i d'un estudi sobre *Alceste*, de Gluck, a propòsit de les primeres representacions vieneses d'aquesta obra, aparegut l'any 1768 a la *Wochentliche Nachrichten und Anmerkungen die Musik betreffend* (Notícies i observacions setmanals referents a la música) de Leipzig. Esmentem així mateix la llista de manuscrits musicals i de publicacions anteriors al 1800 que posseeix l'arxiu de la casa i una sèrie de lletres de compositors adreçades a la casa, la primera conservada de cada un d'ells, algunes amb reproducció de l'autògraf, comprnent els noms més il·lustres des de Leopold Mozart i Graun fins a Strauss i Max Reger.

L'interès d'aquesta primera miscel·lània és garantia del que tindran els volums que aniran apareixent anyalment.

A.

Noves

L'ORQUESTRA PAU CASALS A PARIS. — L'excursió artística a la capital de França d'aquesta orquestra catalana, invitada a les festes musicals que s'estan celebrant amb motiu de la present Olimpíada, ha resultat veritablement triomfal, de manera que el mestre Pau Casals i la seva orquestra acaben de retornar altament satisfets dels èxits i demostracions d'afecte que han recollit en la seva primera sortida a l'estranger.

Tres audicions ha donat a París l'Orquestra Pau Casals, dos en el monumental teatre dels Camps Elisis, i l'altra a la superba sala de festes de l'Ajuntament. Un públic nombrosíssim, entre el qual ocupava lloc preponderant l'alta societat parisenca, junt amb les personalitats més culminants de l'art musical, s'apressà a honorar amb la seva presència les dites solemnitats, tributant al mestre i als seus músics contínues i prolongades ovacions, sobretot en les obres més sortints dels programes. I als intermedis s'omplienava l'escena d'eminents músics i filharmònics entusiastes, els quals expressaven eloqüentment al mestre la bona impressió que els produïa aquella nova Corporació orquestral, malgrat que la seva audició alternava aquells dies amb altres d'estrangeres, de les més renomnades.

Seria tasca interminable anar assenyalant les obres aclamades als concerts de París. Fem especial menció de les simfonies *Heroica*, de Beethoven, i *Incompleta*, de Schubert, com també del *Doble Concert*, de Brahms, per a violí, violoncel i orquestra, realçat aquest amb la col·laboració dels insignes concertistes Thibaud, i el propi Casals. Basta esmentar llurs noms, per a donar idea de la meravella d'execució atorgada a tan difícil i important obra, a l'acabament de la qual l'entusiasme del públic va vessar-se.

Altres èxits ben assenyalats ha estat el de la *Rapsòdia*, de Debussy, on el professor de clarinet, senyor Nori, fou ovacionat llargament.

Les obres espanyoles que amb prodigalitat contenien els programes, obtingueren també la més favorable acollida del públic parisenc. Esmentarem com èxits culminants, el del preludi de *Goyescas*, de Granados, composició que, per ésser ja popular a París, fou majorment saborejada i merescué a la nostra orquestra els honors de la seva repetició, i també el de la *Sardana*, de Garreta, dedicada a Pau Casals. El seu autor, qui acompanyava l'orquestra en l'excursió, fou cridat amb insistència a l'escena, i la seva presència aclamada pel públic.

Complement dels èxits artístics de la nostra orquestra foren la recepció pública al sumptuós "Hotel de Ville", i la particular al palau presidencial de l'Elisi. La Corporació municipal de París, amb el seu president al cap, complimentà sobremanera als músics catalans, i els obsequià amb un esplèndid "lunch".

Més alt ha estat encara l'honor d'ésser rebuts pel propi President de la República al seu Palau de l'Elisi. M. Millerand atorgà la més cordial acollida al mestre i als seus acompanyants, manifestant amb expressives paraules la immensa satisfacció que li causava aquella ocasió de poder tributar al gran Pau Casals la seva admiració personal junt amb la de tot França. La conversa es prolongà una bona estona, recaient principalment sobre l'estat de la cultura musical a Barcelona i els compositors de la nostra pàtria, i, en acomiadar-se del President, manifestà aquest els seus grans desigs que l'Orquestra Pau Casals repetís amb freqüència les seves visites a la nació veïna.

També fou homenatjada la nostra Orquestra amb palmes i corones, entre les quals sobresortiren la de l'empresari dels Camps Elisis, M. Hébertot, i la de l'eminent director d'orquestra Serge Koussevitzky, qui a més visità personalment els nostres músics per a felicitar-los, expressant el notable progrés que observava en l'orquestra, des que actuà sota la seva batuta als concerts del Liceu. També, entre tants d'altres, el mestre director de l'Orquestra Simfònica de Nova York, Mr. Damrosch, el qual es trobava actuant a París, saludà En Pau Casals i la seva orquestra amb paraules de la més entusiasta admiració.

L'Orquestra està ja de retorn a Barcelona, altament satisfeta del resultat artístic de l'excursió, i orgullosa, sobretot, de l'admiració sens parió amb què el món musical acull l'excelsa personalitat del seu mestre director.

ELS DARRERS ÈXITS DE LA VIOLINISTA P. DIEGUEZ. — Tal com anunciàrem en el número passat, l'excel·lent violinista Pepita Diéguez donà el mes d'abril a la "Salle Saint Georges", de París, un concert amb la cooperació del pianista M. Pierre Montpellier que li ha valgut moltes alabances de la premsa.

Traduïm amb gust de les revistes parisenques "Le Courrier Musical" i "Le Monde Musical", ço que han escrit, respectivament, sobre els mèrits de la referida artista:

"La violinista senyoreta Diègueu posseeix una sonoritat absolutament delitosa, amb gran diversitat de matisos, un sentiment artístic refinat i una sensibilitat exquisida. Les seves interpretacions són en extrem personals i van sempre gravades amb un segell de perfecta distinció."

"Pepita Diègueu és una jove violinista que ha cridat l'atenció dels músics, executant amb força braó, bellesa i vigor, amb gran sensibilitat musical, un programa particularment eclèctic, passant de Bach, Tartini i Rameau a Brahms i Lekeu."

De retorn de París, la senyoreta Diègueu tocà a la Filharmònica de Tarragona, distingint-se d'una manera especial en la difícil interpretació de la *Sonata en sol*, de Lekeu, així com en la *Cançó índia*, de Rimsky-Korsakow, i en la brillant *Polonesa*, de Wieniawski. El mestre Garganta, al piano, s'assimilà perfectament a la concertista.

DIVULGACIO DE LA MUSICA CATALANA.—El nostre distingit amic, col·laborador d'aquesta REVISTA, En Josep Subirà, ha dedicat en la premsa castellana alguns articles a la música nostrada, assenyalant a l'atenció dels llegidors les obres dels mestres Millet, Pujol, Lamote de Grignon, Llongueras, Morera, Pahissa, Buxó, Toldrà, Morató, Pérez Moya, Lambert i Cumellas Ribó, editades darrerament per En Francesc Martí, concessionari de la Filial que la Unió Musical Espanyola té establerta a Barcelona.

ELS BALLETS SUECS.—La companyia coreogràfica que dirigeix En Joan Borlin, la qual pogueren admirar els barcelonins dos anys enrera al Teatre Novetats, ha tornat d'Amèrica on efectuà una "tournée" de quatre mesos, fent-se aplaudir en les principals ciutats dels Estats Units: Nova York, Washington, Filadèlfia, etc. Segons confessió del mateix empresari el públic s'ha interessat vivament a l'espectacle aquell. Cal dir, de totes maneres, que els Ballets d'origen suec han estat els més festejats agradant també *La Boîte à Joujou*, de Debussy, així com *Les marchands d'Oiseaux*, de la compositora Mlle. Tailleferre. Però les darreres novetats que havien presentat al Teatre dels Camps Elisis, de París, no tingueren pas èxit, havent hagut de retirar-se tot seguit del repertori. La darrera producció de Dàrius Milhaud, *La Création du monde*, fracassà completament davant la incomprensió total d'un públic d'ànima ingènua, gairebé infantívola, que va al teatre per a reposar i per a riure i no per a interessar-se a les novetats.

Els artistes suecs gaudiran un quant temps de repòs, mentre es prepara la vinent temporada. Per allà el mes d'octubre faran llur debut als Camps Elisis on donaran un ballet nou que Erik Satie es proposa escriure així com algun altre espectacle del tot nou.

L'EDUCACIO MUSICAL DELS INFANTS.—Es als Estats Units, a Xicago, on fa vint anys es prengué la iniciativa d'organitzar concerts especials per als infants. L'Orquestra simfònica de la mateixa ciutat, que dirigeix actualment En Frederic

Stock, ha implantat de nou les tals audicions amb un resultat dels més satisfactoris. Set concerts són donats per any, d'octubre a abril, mensualment, i l'Orchestral Hall, a cada sessió, es veu ben ple. Per a mantenir l'atenció dels jovenets auditors, el programa és triat entre les obres de no massa extensió. El film secunda l'orquestra, projectant, per exemple, el retrat dels compositors i a voltes els temes de llurs obres, mentre que l'orquestra els executa. Alguns instrumentistes, durant el curs de la sessió, toquen per grups separats, a fi que l'oida dels infants aprengui de reconèixer les diferents sonoritats instrumentals. Un xic de classe, també, es barreja discretament en el concert sota la forma de preguntes; i com un auditori d'aquella edat es cansaria prompte de romandre assegut, se l'invita, en el moment oportú, a aixecar-se per cantar a chor alguna cançó coneguda.

D'ANGLATERRA.—El pianista Arthur Rubinstein ha donat a l'Æolian Hall, de Londres, un recital consagrat a Brahms, Beethoven, Liszt i Chopin.

—Al Queen's Hall s'ha donat un concert consagrat enterament a les obres del compositor americà Henry Hadley, que ha estat director de l'Orquestra simfònica de San Francisco i actualment ho és de l'Orquestra simfònica de Nova-York.

M. Hadley, que ha escrit vuit òperes, quatre simfonies i un gran nombre d'obres diverses, dirigí en persona l'execució de les seves obres al Queen's Hall.

El programa comprenia el seu poema *The Ocean* i la seva cantata *Resurgam*.

DE PARIS.—Amb la represa del ballet-pantomima d'Albert Roussel, *Le Festin de l'Araignée*, s'ha repetit a l'Opera Còmica la novella producció de Jean Cras, *Polyphème*. Aquesta obra quelcom alleugerida ha aconseguit, igual que l'any passat, quan fou estrenada, un èxit molt satisfactori.

—Es molt significatiu l'èxit que ha merescut en el mateix teatre *Les noces de Figaro*, de Mozart, omplint cada nit la sala a vessar. L'admiració despertada per aquesta joia musical mozartiana s'ha vist repetida també en les representacions que s'han donat de *Così fan tutte* del mateix autor.

—El primer concert de la tanda que el mestre Koussevitzky ha dirigit durant el mes de maig, a l'Opera, comportava el següent programa: *Simfonia fúnebre*, de Locatelli; *El amor brujo*, de M. de Falla; *Llegenda*, d'A. Tansman (primera audició); *Pacífic*, de Honegger (primera audició); *Segon Concerto*, per a piano i orquestra, de Serge Prokofieff, executat per l'autor (primera audició); *Quadros d'una Exposició*, de Mussorgsky, orquestrats per M. Ravel.

—Les celebrades concertistes Maria Barrientos i Wanda Landowska s'han fet sentir novament aplegades al teatre dels Camps-Elisis (obres de Mozart, Bach, Rameau, Purcell, Hasse, Scarlatti, Paradies, Cimarosa).

DE L'OPERA AL MUSIC-HALL.—A l'Empire, de París, al costat del "chansonniér" Polin, la celebrada cantatriu Geneviève Vix es fa aplaudir actualment en diverses peces del seu repertori operístic: la gran ària de *Dalila*, la pregària de *Tosca*, etc.

Contemplant, per cert, el cartell en llampanys colors de l'espectacle, sobre del qual, en llumenetes, apareixia el cognom de l'artista en majúscules: VIX, un grup de noc-

tàmbuls discutia si es tractava d'una reina o emperatriu el nombre de la qual, en xifres romanes, es feia un xic difícil de traduir. Es nomenaria Genoveva Sis-deu... o Genoveva Cinc-nou?...

DES DE LONDRES.—La gran temporada d'òpera al Covent Garden es descabdella en ple èxit. Després de la *Tetralogia*, de Wagner, s'han aplaudit amb el mateix entusiasme les produccions de Ricard Strauss, *Salomé* i *El Cavaller de la rosa*. En aquesta darrera òpera, dirigida pel mestre Bruno Walter, s'han fet admirar les mateixes cantatrius que la interpretaren darrerament a Barcelona: Dèlia Reinhardt, Lotte Lehmann i E. Schumann.

—A l'Empire Theatre, la nova opereta de Franz Lehar, *Les Tres Gràcies*, ha obtingut un èxit un xic reservat. La intriga de la comèdia i la mateixa música del mestre txec ofereixen escassa novetat.

TRIOMF D'EN MANEN A PARIS.—L'eminent violinista i compositor català En Joan Manén ha triomfat de nou a París on, ben secundat per l'orquestra dels Concerts Colonne, perfectament dirigida per M. Ruhlmann, interpretà amb l'art superior que tothom li reconeix el *Concerto en sol menor* de Max Bruch, i el seu *Concerto espanyol*, que li ha valgut grans elogis. En Manén — ha dit un renomnat crític — posseeix grans qualitats de sonoritat i d'estil; la seva tècnica saborosa li permet obtenir efectes d'una extrema seguretat.

FESTIVAL ALBENIZ.—A la Sala Gaveau, de París, el pianista valencià Josep Iturbi ha donat una audició integral dels quatre quaderns de la *Ibèria*, d'Albéniz. La sessió obtingué un èxit extraordinari, admirant igualment la fantasia esplendorosa de l'obra, catalogada ja en primer lloc de la literatura pianística contemporànea, com la tècnica incomparable que posseeix l'artista esmentat. La prodigiosa virtuositat de l'Iturbi es manifestà d'una manera particular en la *Rondeña*, el *Lava-piès* i el *Corpus a Sevilla*.

EL MES RIC COL·LECCIONADOR D'INSTRUMENTS.—Es aquest, sens dubte, N'Efrem Zimbalist, el qual posseeix la més important de les col·leccions privades fins avui. Darrerament ha fet l'adquisició d'un nou Stradivarius, denominat *el Ticià*. La seva col·lecció d'instruments està guardada preciosament — segons refereix el "Canadà Musical" — a Nova York, sota una volta de seguretat. Entre altres peces notables, s'hi compten quatre Stradivarius, un Francesco Ruggeri, dos Gagliano, un Guarnerius, un Grofiller, un Montagnana i dos Guadagnini, altres violins menys gloriosos, un violoncel, també de Stradivarius, i tres arquets del violer francès Tourte, inventor de l'arquet modern.

NOMENAMENT.—El notable pianista francès Motte-Lacroix, que fa poc executà al Palau de la Música Catalana les obres d'En Mompou, ha estat nomenat professor del Conservatori de Música de Nova Anglaterra (Canadà).

Necrologia

Teodor Dubois. — Ha mort aquest ben conegut mestre francès. Nasqué a Rosnay (Marne), el dia 24 d'agost de l'any 1837. Estudià amb els mestres Marmontel (piano) i Ambrosi Thomas (composició). Guanyà el premi de Roma el 1861. Fou director del Conservatori de París (actualment n'era director honorari) i membre de l'Institut. Teodor Dubois havia estat mestre de capella de l'església de Santa Clotilde, de París, i mestre de capella i, més tard, organista de la Magdalena. Havia conreat amb encert la música religiosa, la música simfònica i la *da camera*. Escriví també per al teatre. Dubois havia viscut allunyat de certs moviment moderníssims i de certes *penyes* i practicava l'estil clàssic. Escrivia amb gran puresa. Heu's aquí ara les seves principals obres: *Les sept paroles du Christ* (1867), Misses, Motets i dues Simfonies; dos Concerts per a piano; Concert per a violí; Melodies; Obres interessants per a piano; Sonata per a piano i violí; Trio per a piano, violí i violoncel; Quintet. Deixa també escrites les següents obres: per al teatre: *La Guzla de l'Emir* (1873); *Le Pain bis* (1879); *La Farandole*, ballet (1883); *Aben-Hamet* (1884); *Xavière* (1895). Teodor Dubois escriví també dos importants Oratoris: *Le Paradis perdu* (que guanyà el premi ofert per la ciutat de París, l'any 1878) i *Le Baptême de Clovis* (s'executà l'any 1899 a la catedral de Reims).

Dubois fou també un excel·lent professor. Ha deixat un molt notable *Tractat de contrapunt i fuga*.

El mestre que acaba de desaparèixer honorava certament l'art francès. No era genial però escrivia, com ja havem dit, amb extremada i admirable puresa. Era un amador de l'art clàssic, tradicional.

Constantí von Sternberg. — Dels Estats Units ens arriba la nova de la mort d'aquest eminent pianista, director i compositor, nascut a Petrograd el 9 de juliol de 1852. Estudià al Conservatori de Leipzig sota la direcció de Moscheles, Reinecke i altres mestres. De 1872 a 1874 estudià a l'Acadèmia de Berlín amb Kullack i Dorn i rebé lliçons també de Liszt. Dirigí l'orquestra i els chors en diversos teatres d'Alemanya i verificà de 1877 a 1885 diverses "tournées" per Europa, Àsia i Estats Units. Restà en aquesta última nació i fou nomenat director del "College of Music" d'Atlanta, càrrec que desempeñà fins l'any 1889; intallant-se més tard a Filadèlfia, on entre altres distincions obtingué la de director de la "Schola of Music". Compongüé un centenar d'obres: peces per a piano, per a violí, tríos i cançons.

Walter Parratt. — Nasqué aquest notabilíssim músic anglès, que acaba de morir, a Huddersfield (Yorkshire) el 10 febrer 1841. Es dedicà a l'estudi de l'orgue amb tal disposició que a onze anys era ja organista d'una església dels barris extrems de Londres. Des de 1882 ho fou de la Capella de Sant Jordi a Windsor. Nomenat professor d'orgue al "Royal College of Music", va rebre en 1892 el títol de mestre i organista de la Reina Victòria. Era autor de nombroses composicions reli-

gioses, havent escrit també la música pels drames *Agamemnon* i *Oreste*, d'Esquil. Entre altres treballs de literatura musical se li deuen alguns articles per al Diccionari de Música, de Grove.

Augusto Machado. — Ha mort aquest reputat mestre portuguès, que era l'actual director del Conservatori de Lisboa. En Machado havia nascut en la mateixa ciutat el 27 de desembre 1845. Va escriure un nombre important d'òperes i operetes representades a Lisboa amb general aplaudiment. És autor, encara, d'una Oda simfònica estrenada en 1880 per al tercer centenari de Camoens; deixant escrites també, algunes obres per a piano i per a orgue.

Emili Wambach. — Era aquest mestre que acaba de morir director del Conservatori reial d'Anvers. Estudià en el Conservatori de Brussel·les amb els mestres Benoit i Mertens. Encara que es perfeccionà en el violi, les seves aficions l'inclinaren vers la composició de la música simfònica i religiosa. Va escriure misses, cantates, un poema simfònic, obres corals, melodies, peces de piano i també en el teatre aconseguí un èxit ben marcat amb la seva òpera flamenca *Quinten Matsys*.

Wambach era nascut a Arlon el 26 novembre 1854.

Henri Maréchal. — Aquest músic francès que ha mort a París, nascut en 1842, s'havia distingit en la música dramàtica. Entre les seves òperes representades en els teatres subvencionats de París, resalta *Les Amoureux de Catherine* (1876) que s'ha mantingut constantment en el repertori de l'Òpera Còmica. La seva darrera producció *Ping-Sin* fou estrenada en el mateix teatre l'any 1917. També donà a l'Òpera *Deidamie* (1893) i un any més tard, a Ruan, *Calendal*.

AVIS

Per a relligar el vintè volum de la REVISTA MUSICAL CATALANA s'han confeccionat noves tapes artístiques, que podran adquirir-se al preu de 2'50 pessetes, al taller d'enquadernacions de N'Angel Aguiló, carrer de Muntaner, 70. Al mateix taller relligaran els volums al preu de 4'50 ptes. cada un (compreses les tapes).

Aquest número ha passat per la prèvia censura

ATENES A. G., Carrer de Provença, 157 - Telèfon 216 G. — BARCELONA

ORFEÓ CATALÀ

CURS D'ORGUE

a càrrec del mestre

Vicens M.^a de Gibert

CANTS ESPIRITUALS

PER A ÚS DEL POBLE

RECULL DE 21 CANÇONS ESPIRITUALS

Lletres del Rvnd. P. LLUÍS M.^a DE VALLS, Pvre. de l'Oratori.
Música de LLUÍS MILLET. Text original català amb traducció castellana

SUMARI

1. Himne a Sant Felip Neri.—2. Jesuset.—3. Via-Crucis.—4. A Jesús resuscitat.—5. Jesús als cristians.—6. Pregària a Jesús.—7. Aconsolem a Jesús.—8. Lloances al Santíssim Sagrament.—9. Estació al Santíssim Sagrament.—10. Pregària a Maria.—11. Les fineses de Maria.—12. El pecador a la Verge dels Dolors.—13. A Maria.—14. Los Novíssims.—15. Món, Dimoni i Carn.—16. La Resignació.—17. Espanya suplicant.—18. La pregària del jovent.—19. Al Cel blau.—20. Som germans!—21. Glòria a Déu.

PREU

2 Ptes.

De venda a la CASA DOTESIO, Portal de l'Àngel, 1 i 3
llibreria LA HORMIGA DE ORO, Plaça Sta. Anna, 26

BARCELONA